

duha

5

'16

INFORMACE
O KNIHÁCH
A KNIHOVNÁCH
Z JIHMORAVSKÉHO
KRAJE

BRNO • LISTOPAD 2016

duha 5/16

■ Duha ■ Informace o knihách a knihovnách z Moravy ■ Retro číslo vychází k 30. výročí založení časopisu (1987) ■ Adresa vydavatele a redakce: Moravská zemská knihovna v Brně Kounicova 65a, 601 87 Brno ■ Telefon: 541 646 126 ■ E-mail: duha@mzk.cz ■ IČ 094943, DIČ CZ094943 ■ Přední strana obálky: grafická úprava Jan Rajlich ■ Zadní strana obálky: kresba Vladimír Renčín ■ Grafické zpracování: Pavel Václav Vaščák ■ Reg. číslo MK E 7312 ■ Duha ISSN 0862-1985 (Print), ISSN 1804-4255 (Online) ■ Časopis vychází s podporou dotace Jihomoravského kraje.

Jihomoravský kraj

OBSAH

STUDIE A ČLÁNKY

Studium knihovnictví na filozofické fakultě MU – Jaromír Kubíček /3/
Veřejné knihovny automatizovaně – Jiřina Lapčíková /4/
Manažment moderní knihovny – Elena Sakálová /6/
Nové typy dokumentů a role knihoven – Adolf Knoll /8/

LITERÁRNÍ

MEDAILONEK

Ludvík Kundera – život a dílo v tvůrčím pohybu – Jiří Hek /10/

KONFERENCE, AKCE

Pětisté výročí knihtisku v Brně – Antonín Pernica /14/
Mahenův odkaz inspiruje – Vít Závodský /15/
Informace na dlani – -mp- /16/

RECENZE

Knihy o knihovně /17/

Z ČINNOSTI ORGANIZACÍ

Městská knihovna v Kyjově v nové budově – Jaroslava Klementová /19/
Hudebně vzdělávací pořady v Městské knihovně v Třebíči – Eva Bazalová /20/
Zařízení na odsávání škodlivých výparů při svařování fólie – Alena Tulisová /22/

KNIHA,

KTERÁ MĚ ZAUJALA

Jaromír Tomeček /23/

ROZHOVOR O KNIHÁCH

S prof. PhDr. Jiřím Cejpkem, CSc. o knihovnickém zákonodárství – Miloš Kvapil /25/

FEJETON

Ukázky z fejetonů Duhy – /29/

BUDE VÁS ZAJÍMAT ŽE... /31/

ÚVODNÍK

První číslo *Duhy* vyšlo na jaře roku 1987. Unylou normalizační grafiku tenkrát rozčísla rafinovaná jednoduchost Rajlichova grafického řešení. Nebyla to však jen vnější tvář časopisu, co připoutalo pozornost čtenářů. Vedle informací z provozu takřkajících knihovnického, článků, které informovaly o věcech kolem knihovních fondů a o práci s nimi, se časopis od počátku soustředil na oblast literatury či literární kultury. V tomto smyslu dal jasně a nevytáčivě najevo, že knihovnictví je kulturní práce nejenom s fondy, ale i s jejich obsahy.

Nepředstavujme si však *Duhu* jako časopis, který v normalizačním marasmu bural tabu. Opatrnost při volbě témat, která překračovala horizont knihovnické každodennosti, zde byla patrná. Psalo-li se v prvním ročníku o spisovatelích, pak bylo loveno ve vodách bezproblémových. Nikoliv však mezi těmi, kdo tvořili a dohlíželi na kulturní politiku strany a vlády, ale mezi těmi, kteří se jí pokoušeli nepřekážet. Synonymem této opatrnosti mohou být fejetony Jiřího Křenka, které ve své průměrnosti nepřekvapují ani literárně, ani myšlenkově, ale zajistily slušný standard. Co však jistě v prvním ročníku časopisu zaujalo, byly příspěvky k dějinám literatury na Moravě. Zde se o kvalitě nediskutovalo, neboť je svou autorskou osobností zaštitili přední literární historici – Jiří Hájek, Dušan Jeřábek, Milan Kopecký, Karel Palas či Pavel Pešta. Podobně vysokou úroveň měla i rubrika knižních recenzí. Ta přinášela texty kritiků, kteří zde získávali své ostruhy a jejichž soud byl důležitý v následujícím období vývoje literárního života. Jmenuji za všechny alespoň Richarda Svobodu, Miroslava Zelinského či Jiřího Trávníčka. Inteligentní kresby humoristy Vladimíra Renčína, umístované na zadní straně obálky, způsobily, že řada čtenářů začínala časopis číst odzadu.

Opatrnost prvního ročníku byla na místě, uvážíme-li že šlo o první literárně-kulturní časopis vydávaný mimo centrum a mimo ostře kontrolované struktury. Nakonec doboví čtenáři nejenom z Brna měli ještě v paměti nulté číslo časopisu *Rok*, který vyšel pod taktovkou Jiřího P. Kříže v roce 1985, aby byl okamžitě zaštekán tehdejšími kulturtrégy. *Duha* však svůj první ročník důstojně ustála a i díky tomu získali čeští knihovníci časopis, jenž vychází nepřetržitě už třicet let.

Jestliže si *Duha* v prvním ročníku předsevzala funkci informační, na přelomu osmdesátých let získává zřetelně další funkce. Stává se nástrojem proměny společnosti a současně i svědectvím o ní. To se týká nejenom oblasti literární (publikují zde autoři jako Jiří Kratochvíl, Jindřich Zogata, Ludvík Němec, Jan Trefulka, Ludvík Kundera a řada dalších, jejichž jméno se ještě před nedávnem nesmělo objevovat), ale i knihovnické. *Duha* se stává svědkem proměny knihovnické práce a současně jejím /1/

podněcovatelem. Ocitli jsme se na prahu informační společnosti a knihovnický časopis tuto svou novou roli přijal. Spojení práce knihovnické a kulturní však i v nové situaci zůstalo zachováno a stalo se jedním s klíčových rysů tváře časopisu.

K oslabení této životadárné symbiózy došlo až na konci prvního desetiletí jednadvacátého století. Projevuje se to v přesunu důrazu na témata spojená s technikou, s knihovnickými systémy, s informačními zdroji. Literární a kulturní život se z časopisu vytrácí. Časopis se tematicky zavírá do sebe, ztrácí ambice oslovit širší publikum. Z tištěné verze se stává verze dostupná toliko on-line. Diktát informační společnosti o hierarchii hodnot je vyslyšen až sem. Jsem rád, že poslední čísla časopisu se opatrně vrací k byvšímu dědictví a ambice *Duhy* se opět probouzejí.

Rád bych časopisu popřál, aby vydržel a aby nepodléhal krátkodobým náladám. Aby se je pokoušel spíše ovlivnit ve svůj prospěch. Aby trval na důvodech svého vzniku. Aby byl svědectvím o všech fazetách knihovnické práce, která je v první řadě prací kulturní. Přál bych mu, aby se z časopisu soustředěného na informace přibližoval k periodiku, které více inspiruje k myšlení a k tvořivé práci. Asi to pak nebude mít lehké, ale určitě s ním budeme moci oslavit šedesátku.

prof. PhDr. Tomáš Kubiček, Ph.D.

Studie a články

STUDIUM KNIHOVNICTVÍ NA FILOZOFICKÉ FAKULTĚ MU

Jaromír Kubíček

V lednu 1990 jsme požádali rektora Masarykovy univerzity prof. dr. M. Jelínka, CSc. o otevření oboru knihovnictví a informací na její filozofické fakultě. Rektor byl záměru příznivě nakloněn, obor viděl jako perspektivní a potřebný a v rámci možností univerzity uvažoval i o zřízení samostatné katedry či ústavu. Návrh rektora posoudilo kolegium děkana, senát filozofické fakulty však schválil pro rok 1990/91 jen otevření studia srbochorvatštiny a pomocných věd historických, tedy oborů, které nevyžadovaly okamžité zřízení nových učitelských míst. Mzdové fondy byly důvodem, proč zcela nový obor knihovnictví schválen nebyl.

Potřeba vysokoškolsky vzdělaných knihovníků je však nadále akutní, neboť ji neřeší ani v současné době rušení některých informačních pracovišť. Po projednání s děkanem FF MU doc. dr. J. Hladkým, CSc., se dohodlo otevření pětiletého studia při zaměstnání, a to od školního roku 1991/92, kdy došlo k vyčlenění Ústavu pomocných věd historických, archivnictví a knihovnictví z dosavadní katedry historie. Vedoucím nového ústavu se stal prof. dr. Miroslav Flodr, CSc., který svůj dřívější odborný knihovědný zájem spojil s myšlenkou studia knihovnictví v Brně a organizačně je od zimního semestru 1991 zajistil.

Při přípravě studia knihovnictví v Brně se vycházelo z učebních osnov pražské

katedry vědeckých informací a knihovnictví FF UK a oporou byl také příslib této katedry pomoci při výuce odborných přednášek. Posluchači pražské katedry mají po absolvování předmětů tzv. společenskovědního bloku a knihovnicko-informačního bloku volbu tří specializací: informační, knihovnické a knihovědné. V osnovách brněnského studia zůstávají oba všeobecné bloky a bylo zvoleno jen jedno zaměření, a to knihovědné, vzhledem k příbuznosti oborů na Ústavu pomocných věd historických, archivnictví a knihovnictví.

Zájem o dálkové studium v Brně je dostatečný. Při otevření studia bylo přijato ve studijním roce 1991/92 z 32 přihlášených zájemců 18 posluchačů, za další dva roky (studium se otevírá každým druhým rokem) se přihlásilo 51 zájemců.

Forma dálkového studia je v Brně zatím jedinou a doufejme, že dojde i ke zřízení studia denního. Zájem o ně by jistě byl, a to nejen u absolventů Střední knihovnické školy v Brně, ale i pro obory informatiky na gymnáziích. Podmíněno je to ovšem možnostmi filozofické fakulty, tedy přijetím specialistů na výuku odborných knihovnických předmětů, která dosud spočívá na externistech z knihoven nebo pražské katedry. I to dosavadní dálkové studium je možné pokládat za úspěch vzhledem k potřebám knihoven.

VEŘEJNÉ KNIHOVNY AUTOMATIZOVANĚ

Automatizace knihovnických procesů je trendem, který se prosazuje stále rychleji i v knihovnách Jihomoravského kraje a proto se stala tématem semináře Automatizace v okresních a městských knihovnách. Uspořádaly jej společně Moravská zemská knihovna v Brně s Knihovnou Bedřicha Beneše Buchlovana z Uherského Hradiště dne 9. března 1994 v Uherském Hradišti. V hlavním programu byly podány informace o současném stavu a perspektivách Modulárního automatizovaného

knihovnického systému (MAKS) a o knihovnickém systému LANius, který vznikl za součinnosti Okresní knihovny v Táboře a firmy ArrowSys. Zástupci přizvaných firem a institucí hovořili o vytvořených automatizovaných knihovnických a knihovnicko-informačních systémech či možnostech spolupráce s knihovnami, především v oblasti automatizace informační činnosti. Řada z nich využila možnosti předvést je účastníkům semináře a odpovídat na jejich četné dotazy. Ti si zároveň domů odvezli dva písemné

K semináři Automatizace v okresních a městských knihovnách patřilo předvádění automatizovaných knihovnicko-informačních systémů

materiály, z nichž jeden obsahoval přehled vhodného softwaru pro veřejné knihovny a druhý údaje o stavu automatizace v okresních a městských knihovnách jižní Moravy. Některé z přednesených referátů a příspěvků otiskujeme.

AUTOMATIZUJEME V KNIHOVNĚ B. B. BUCHLOVANA V UHERSKÉM HRADIŠTI

Jiřina Lapčíková

Jak to všechno u nás začalo? Dnes mi to připadá jako dávný sen, i když to tak dávno zase jen není. 16 měsíců. Kam jsme se za tu dobu až dostali. Od koketerie (rozuměj s automatizací) až po dnešní skutečnost.

– 1992: MAKS doporučený Národní knihovnou v knižní i disketové podobě leží v knihovně již nějaký „pátek“. Nikdo tomu nerozumí, nikdo s tím nechce mít nic společného. Pro knihovníka moc odborné, uživatelsky nesrozumitelné čtení. První reálné kontakty s MAKS ve Zlínské knihovně – první nadšení a první pochybnosti. Návštěva knihovny v Litoměřicích, kde mají „něco jiného“, opět nic nevyřešila. Uživatelsky mnohem příjemnější, laik má pocit, že by se to mohl i naučit – první informace o LANius. Ale pozor! Nemá výměnný formát. Co to přesně je, tehdy moc nechápeme, ale hrozba nepropojitelnosti nás pronásleduje. Bez další konkurence vyhrává MAKS, hlavně proto, že ho již máme doma, ušetříme, má „to“ výměnný formát, který všichni prosazují a mají to ve Zlíně (i s ing. Dobiáškem, který tomu přece jen rozumí). Ještě dnes si vzpomínám na jeho zděšený výraz s otázkou: „Vy jste u toho nikdy neseděla?“ Byla to pravda. Já jsem u „toho“ nikdy neseděla. Počítač byl pro mě velká neznámá. Společně s dětským oddělením (kde je

přece jen menší fond) jsme do toho v listopadu skočili. Přímo rovnýma nohama. Bez velkých znalostí, ale s velkým elánem, s chutí a s jedním odborníkem za zády, který měl ke své odbornosti řůru taktu, trpělivosti a vytrvalosti, dojít s námi až na konec.

- 1993: Větší část KF dětského oddělení je vložena do počítače a od ledna se začíná půjčovat duplicitně – pomocí počítače i klasicky. Nikdo nemá odvahu opustit náhle starý systém. Potřebujeme pocit jistoty. Co když to ten počítač poplete? Na to, že každá chyba „je rukama“, jak říká ing. Dobiášek, přicházíme postupně. Začíná se plnit počítač v Městské knihovně v Hluku, aby „to“ bylo vidět v celku na menší knihovně (Hluk – městečko se čtyřmi tisíci obyvateli, 20 000 knižního fondu). Jsou tu prázdniny, doba dovolených, Hluk začíná půjčovat ihned jen přes počítač, dětské oddělení opouští starý sáčekový systém. Čeká nás oddělení pro dospělé čtenáře, zároveň začínáme plnit a užívat databázi ANAL, která se ihned osvědčuje.
- 1994: Že se nám podařilo rozjet půjčování pomocí čárového kódu i v oddělení pro dospělé čtenáře již letos v březnu, není dnes už snem, ale skutečností. Naši čtenáři si začínají zvykat a my taky.

Začínali jsme s jedním počítačem v dětském oddělení, dnes jich máme 7 (i s Hlukem). Chybí nám ještě stanice pro uživatele. Ten se zatím musí obrátit na knihovníka, který mu v počítači může najít žádané informace, nebo je odkázán stále na klasické katalogy. Počítače jsou propojeny do lokální sítě, takže informace o knihách jsou dostupné ve všech odděleních. Sítí nám zaváděla místní firma M.I.S.S., která nám dodala nejen hardware, také veškeré práce v rámci sponzorství provedla zdarma. Kdo síť zaváděl, ví, že to finančně není žádná maličkost. To, že sídlí přes ulici, je obrovskou výhodou,

se ktorou jsme sice počítali, ale později ještě mnohokrát ocenili.

Kromě jmenovaných databází KNIHY a ANAL máme ještě k dispozici REGO a databáze informační – VLAKY a INFOGOLD – o podnikatelích a pro podnikatele. Chybí nám toho ještě mnoho. Jediným problémem jsou

nedostatečné finanční prostředky. Chuť ani elán nás zatím neopustily. Představa propojenosti s knihovnou okresního archivu a Slováckého muzea pomocí sítě státní správy OKUNET není zas tak nereálná.

DUHA, roč. 8, 1994, č. 2, 9–10.

MANAŽMENT MODERNEJ KNIŽNICE

Elena Sakálová

V súčasnej spoločnosti sa veľmi silne pociťuje potreba sústavného prísunu kvalitných a aktuálnych informácií, riešia sa problémy debarierizácie ich objemu, rozsahu, rôznorodosti a rozmanitosti prístupu k nim. Napriek týmto tendenciám sa nezmenilo k lepšiemu postavenie knižníc, ako základných a najbohatších zdrojov informácií a poznatkov. Spoločnosť ich vníma zväčša ako staromódne inštitúcie, ťažkopádne a málo dynamické z hľadiska potrieb rýchle sa meniaceho spoločenského okolia, presýteného informáciami. Zdá sa, že ani doterajšie aktivity knižníc nie sú dostatočné na to, aby im pomohli etablovať sa v povedomí spoločnosti ako inštitúcie, ktoré môžu sprostredkovať najnovšie informácie a poznatky svojmu okoliu. Preto je nevyhnutné, aby knižnice „prekročili svoj tieň“ a začali vysieľať pozitívne signály smerom navonok, k svojmu spoločenskému okoliu. Aby to však dokázali, je v prvom rade nutné uvedomiť si dominantné, charakteristické črty tohto okolia. Je nesporné, že dominantou spoločenského okolia je trh, trhové vzťahy, materializácia života spoločnosti. Knižnica ako nezisková organizácia sa takto nechtiac stala subjektom trhu a ťažko si vie s touto novou pozíciou

poradiť. Jej pozícia je sťažená i tým, že trh sám osebe nesmeruje k perspektívam a strategickým cieľom, tak často proklamovaným svetovými i našimi ekonómami, prognostikmi, či politikmi. Orientuje sa skôr na momentálne výhody, na vidiny rýchleho zisku za akúkoľvek cenu, čo spôsobuje nemalé výkyvy rovnováhy medzi individuálnymi a spoločenskými záujmami. Knižnica, v činnosti ktorej dominujú kultúrne, vzdelávacie a sociálne priority a ciele, sa tak dostáva do rozporuplných vzťahov s mnohými zložkami svojho spoločenského okolia. Zároveň však, ako samostatne hospodáriaci subjekt, ktorý sám seba riadi, je aj subjektom trhových vzťahov. Z toho vyplývajú mnohé problémy pri riešení organizácie procesu jej „výroby“. Výroba sa totiž podľa zákonov ekonomiky riadi pohybom dopytu a ponuky a cieľovým objemom zisku. Tieto ekonomické zákony však pre knižnicu platíť nemôžu.

Ak sa však knižnica chce uplatniť v systéme trhového mechanizmu, musí nájsť svoje miesto v systéme spoločenskej výroby a výmeny tovarov, nájsť metódy rezultatívneho naplnenia tohto miesta a spôsob optimálneho hospodárenia – t. j. ekonomické, organizačné, technologické a sociálne riešenia, ktoré

by zabezpečili „výrobu“ služieb, ktoré štruktúrou i akosťou zodpovedajú spoločenským potrebám. Zovšeobecnenie týchto metod je možné viac-menej iba na teoretickej úrovni, keďže každá knižnica plní špecifické funkcie vo svojom vlastnom okolí. Preto si aj musí každá knižnica vymedziť svoj vlastný priestor činností, prejavíť svoje špecifické osobitosti, definovať svoje funkcie a stanoviť strategické zámery. Z toho potom vyplývajú zákonité sociálne priority knižničnej činnosti, ktoré možno porovnávať s jej ekonomickými záujmami a potrebami.

Aby bolo možné definovať filozofiu činnosti knižnice, jej sociálne priority a strategické ciele, treba si položiť otázky, dotýkajúce sa podstaty knižničnej činnosti, pretože od odpovedí na ne závisí jej budúcnosť. Ide o tieto otázky:

- poznajú knižnice potreby, štruktúru a prioritné záujmy všetkých zložiek svojho okolia?
- nemá čítanie vo všeobecnosti klesajúcu tendenciu?
- majú klasické dokumenty budúcnosť?
- aké typy dokumentov majú budúcnosť?
- budú môcť knižnice v budúcnosti požívať dokumenty a poskytovať služby, aké a za akých podmienok?
- nebudú sa dokumenty a informácie k záujemcom dostávať inými cestami?
- ako sa zmení charakter knižničnej práce?
- sú pracovníci knižníc dostatočne pripravení na tieto zmeny a ochotní ich akceptovať?

Opodstatnenosť a závažnosť týchto otázok súvisí s celkovými zmenami civilizácie na prahu ďalšieho tisícročia. Odpovede na ne môže poskytnúť celková analýza spoločnosti a analýza základných problémových okruhov manažmentu knižničnej činnosti v kontexte spoločenských zmien na lokálnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej

úrovni. Základné problémové okruhy manažmentu knižničnej činnosti sa týkajú:

- informačných a čitateľských potrieb všetkých používateľských skupín a ďalších štruktúr spoločenského okolia,
- problematiky čítania v kontexte vývinu jedinca a smerovania spoločenských potrieb,
- stavu a úrovne riešenia spoločenského informačného problému,
- stavu a úrovne činnosti jednotlivých knižníc, knižničných sietí a systémov na úrovni regionálnej, národnej i medzinárodnej,
- zmien partnerov spolupráce, ale i obsahu spolupráce a kooperácie,
- poznania konkurencie, jej priorít a nedostatkov,
- riešenia problematiky autorských práv,
- pripravenosti a schopnosti knižničných pracovníkov akceptovať spoločenské zmeny a nachádzať riešenia vo vlastnej odbornej činnosti,
- schopnosti definovať ciele knižničnej činnosti a vymedziť prostriedky a aktivity na ich dosiahnutie,
- možností spoločnosti uvoľniť ekonomické zdroje pre strategické ciele knižničnej činnosti,
- schopnosti manažmentu knižníc vyhľadávať doplnkové zdroje a ekonomicky využívať všetky zdroje pre zabezpečenie priorít knižničnej činnosti,
- stavu a úrovne manažmentu knižničnej činnosti na všetkých úrovniach.

V súvislosti s vyššie uvedeným sa natíska otázka – aký by mal byť knižničný manažment? Odpoveď na ňu dávajú skôr empirické skúsenosti vedúcich knižničných pracovníkov, ktorí mnohé z nastolených problémov riešia na pochode, než doteraz rozpracované teórie knižničného manažmentu.

Celý text príspevku je k dispozícii v elektronickom archívu Duhy.

NOVÉ TYPY DOKUMENTŮ A ROLE KNIHOVEN

Adolf Knoll

Základní faktory střetu klasického a digitálního světa a jejich trendy

V 90. letech minulého století byl v Evropské unii na základě 3. a 4. rámcového programu Evropské komise vyhlášen podprogram *Telematika pro knihovny*, jehož cílem byla zásadní modernizace a informatizace knihoven jako významného faktoru rozvoje evropské společnosti. V této době došlo k nebyvalému průniku moderních komunikačních technologií do knihoven a postupnému sjednocování jejich informačního potenciálu. V podstatě šlo o rozvoj informačních systémů umožňujících orientaci uživatele v tom, kde lze jakou informaci získat. To značně přispělo k lepšímu využití knihovnických fondů jednotlivých institucí díky rozvoji meziknihovnických služeb, a to nejen výpůjček fyzických publikací, ale i pořizování analogových a digitálních kopií jejich částí pro vzdálené uživatele. Knihovny se rovněž staly významným prostředníkem mezi velkými, převážně komerčními, databázovými službami a jejich uživateli.

Knihovny se tak profilovaly především jako informační instituce, zatím co ve stínu zůstala jejich základní funkce, jež spočívá ve vytváření sbírek fyzických dokumentů a jejich zprostředkování uživatelům. V této době neexistoval v evropských programech žádný zabývající se ochranou informačního bohatství soustředěného v knihovnách a jeho zachováním pro budoucí generace. Pokud se o této oblasti hovořilo, tak především v souvislosti s novými digitálními publikacemi. Naproti tomu jak na půdě

UNESCO, tak v USA byl zásadní akcent kladen na záchranu, ochranu a šetrné digitální zpřístupnění klasických fondů knihoven a archivů, případně muzeí, tzn. na potvrzení jejich základních funkcí jako sbírkových nebo paměťových institucí a na podporu těchto funkcí moderními technologiemi.

Západoevropská společnost reagovala na tento trend až ve stávajícím 5. rámcovém programu (1998-2002), který znamená návrat knihoven, archivů a muzeí k využití a rozvoji jejich primárních fondů a jejich plnohodnotnému zprostředkování individuálnímu uživateli s využitím moderních technologií na dálku. Pro knihovny to znamená návrat k jejich podstatě jakožto sbírkotvorných institucí a zároveň nastavení ještě dynamičtějšího technického rozvoje, tentokrát však na podporu zpřístupnění svých tradičních sbírek.

Zároveň dochází k integraci jejich služeb do širšího informačního prostředí tak, aby uživatel nemusel pro informace nikam chodit a mohl pracovat u svého počítače doma. Zatím co dnes většinou zjistí, že o určitém tématu bylo publikováno, jeho vyhlídky se pohodlně k daným publikacím (knihám nebo statím) ze svého domova dostat jsou silně omezené. Většinou získá informaci, že daná publikace existuje, v lepším případě se pak dozví, kde; ve většině případů se návštěvě knihovny nevyhne, jindy svou situaci řeší – pokud je daná publikace pro něho tak závažná, že ji chce vlastnit – jejím on-line objednááním v elektronickém obchodě. Publikace je mu pak dodána ve fyzické podobě, a to v rámci Evropy většinou do dvou dnů. Pokud chtějí knihovny vhodně doplnit

tyto typy komerčních dodavatelských služeb, nevyhnou se své integraci do elektronického obchodu a nevyhnou se ani větší parametrizaci svých služeb dodávání kopií dokumentů.

Dosažená úroveň a prognóza tradičního způsobu komunikace prostřednictvím nedigitálních publikací

Příliv klasických dokumentů – knih a časopisů – do fondů knihoven neustále sílí, přičemž snížit ho je možné pouze vyřazením starších dokumentů. Přitom však nové trendy komunikace zřetelně velkou část výměny informací přesunuly do oblasti elektronické komunikace. Zároveň v mnoha případech sílí tlak uživatelů na jejich fyzickou přítomnost v budovách knihoven.

Příčiny tlaku na kontinuitu budování tradičních fondů je třeba hledat v bouřlivém rozvoji nakladatelské činnosti. Ta se projevuje výrazněji především ve fondech knihoven majících globální nebo dílčí konzervační funkce, týkající se národní nebo regionální produkce dokumentů. V České republice jsou takovými typickými příklady kromě knihovny národní i Moravská zemská knihovna v Brně a Státní vědecká knihovna Olomouc, v regionech pak další pověřené knihovny.

Ty většinou musí kromě tvorby úplné sbírky všech publikací vydaných na daném teritoriu vytvářet i relevantní sbírku zahraničních publikací.

Objem klasických publikací vydaných v ČR neustále závratně roste a tento trend nevykazuje žádnou tendenci ke změně. Moderní technologie totiž nejen že velmi usnadňují komunikaci, ony zároveň též nebývale usnadňují klasické publikování, které díky nim prožívá na celém světě závratný rozvoj, promítající se do růstu počtu vydávaných titulů.

Dochází však k diferenciaci ve sdělování různých druhů informací a k jejich

většinou oborovému přerozdělení mezi klasické a digitální publikování. Nedávné analýzy publikování v USA ukázaly¹, že některé obory, kde informace důležité pro výzkum a vývoj stárnou velmi rychle, tíhnou více k elektronickému publikování (komunikační technologie, některé oblasti přírodních věd) a k neformalizované výměně informací, zatím co tam, kde mají poznatky dlouhodobější platnost, bývá dávána přednost klasickému publikování. Toto platí pro sdělování nejnovějších výsledků poznání formou časopiseckých článků v oblasti vědy a výzkumu.

V téže oblasti však vůbec nedochází ke zpochybnění role monografií (knih), neboť ty jsou považovány za nejlepší způsob kodifikace a uchování ověřeného poznání, takže množství vydávaných vědeckých monografických titulů roste. Rovněž nedochází ke zpochybnění role klasického publikování v dalších oblastech lidských aktivit, jako jsou kultura, umění, popularizace vědy a techniky, záliby a zábava. Na druhé straně nebyl překvapivě zaznamenán významný růst zájmu veřejnosti o využívání audiovizuálních děl v knihovnách.

Nelze tedy očekávat snížení objemu klasického publikování, spíše naopak.

Pokud jde o tvorbu sbírek zahraničních knih a časopisů, je třeba znovu konstatovat značnou nenасыcenost fondů našich knihoven zahraniční literaturou, což je dáno několikanásobně nižší částkou na jejich akvizici. K tomu je třeba přičíst velmi limitované informační prostředí v českém jazyce, takže vlastně naše potřeba fyzického získávání zahraniční literatury je mnohem vyšší, než je tomu například v anglosaských zemích, Německu, Francii, Španělsku nebo Itálii.

Skutečná existence a objem této potřeby závisí na úrovni a způsobu

¹ Scholarship, Instruction, and Libraries at the Turn of the Century. Results from Five Task Forces Appointed by the American Council of Learned Societies and the Council on Library and Information Resources. Washington, CLIR, 1999.

vzdělávání, nicméně její růst je v našem národním zájmu, neboť jde o charakter naší integrace do Evropy a o to, zda v ní budeme elementem tvůrčím, tedy konkurenceschopným, nebo jen spotřebním. V léto oblasti je třeba též reflektovat programové pěstování rozmanitosti evropských kultur (i těch velmi malých a regionálních) a pěstování národnostních menšin, a to v našem prostředí především jako výsledku novodobé migrace (viz například významné počty

vietnamských, čínských, ukrajinských, ruských a jiných rodin nejen v Praze). Toto vše se časem projeví v růstu fondů zahraniční literatury, především po odstranění finančních omezení a kulturně psychologických bariér v naší společnosti.

Celý text příspěvku je k dispozici v elektronickém archivu Duhy.

DUHA, roč. 15, 2001, č. 2, s. 11.

Literární medailónek

LUDVÍK KUNDERA – ŽIVOT A DÍLO V TVŮRČÍM POHYBU

Jiří Hek

Dne 22. března letošního roku se dožívá 70 let básník, prozaik, dramatik, literární historik a teoretik, mnohostranný překladatel, redaktor a publicista Ludvík Kundera. Tak rozsáhlý výčet označení a aktivit nepochybně překvapí. Je vůbec možné při takovém rozsahu zájmů a činností dosáhnout kvality, není jí mnohostrannost na újmu? V případě Ludvíka Kundery nepochybně nikoliv. Téměř encyklopedické znalosti, metodický přístup, pracovní kázeň spolu se soustředěním zájmů i povinností do logických, na sebe navazujících celků a samozřejmě s kvalitami vlastního díla přesvědčivě vyvracejí veškeré pochybnosti.

Brněnský rodák Ludvík Kundera pochází z rodiny, která v tomto století v širším záběru dala národu ještě malíře, koncertního umělce, muzikologa

**Obrázek: L. Kundera v karikatuře
V. Reichmanna**

i spisovatele. Příznivé klima spolu s neúnavnou touhou po poznání přivedlo talentovaného studenta s literárními zájmy na filozofickou fakultu nejprve v Praze a v roce 1945 v Brně. Mezitím však byla přestávka, vyplněná učením na materialistu, kancelářskou prací a zejména totálním nasazením v nacistickém Německu. Tato životní zkušenost pomohla poznat zemi a jazyk Heiňův a Brechtův, ovšem i ve zkomolené podobě Goebelsových frází. Vedla také k seznámení s díly německých expresionistů a pokrokově orientovaných soudobých umělců, mezi nimi především Bertolta Brechta, jehož překládání a uvádění do našeho prostředí se stalo Kunderovým životním posláním.

Ludvík Kundera patří ke generaci, která vstupovala do literatury bezprostředně po osvobození v roce 1945. Jeho prvotiny Konstantina (prozaická) a Živly v nás (básnická) vyšly v roce 1946. Ve skutečnosti však Kundera debutoval už za války rukopisnými soubory veršů i prózami, které vznikaly pod bezprostředním vlivem a v souvislosti s aktivním působením v surrealistické skupině Ra, do nedávné doby téměř neznámé širší veřejnosti. Rozsáhlá výstava zejména nejpočetnější složky této skupiny – výtvarníků – v posledních letech odkryla sice nevelkou, ale významnou kapitolu z historie moderního českého umění. Výstava se ostatně uskutečnila za vydatné spolupráce Kunderovy a také z děl, která po léta shromažďoval. V aktivitě skupiny Ra je i vysvětlení Kunderova citlivého a poučeného vztahu k výtvarnému umění. Jeho součástí nejsou jen četná přátelství, ale i zasvěcené kritické předklady děl mnoha jeho představitelů – předchůdců, vrstevníků i příslušníků mladší generace. Uveďme jmény alespoň druhy ze skupiny Ra (Tikala, Zykunda, Lacinu, Reichmanna, Korečka), Ladislava Gudernu, Milana Zezulu a na desítky můžeme počítat další, jejichž výstavy Ludvík Kundera otvíral a jejichž díla provázel

verši, proslovy či úvahami, v katalogích apod. Patří sem i příležitostné básně – verše psané pro určité příležitosti, nikoliv náhodné. Z novějších připomínám cyklus 13 básní, vzniklých z podnětu unikátního souboru plastických portrétů Vladimíra Preclíka, nazvaného Generace avantgardy. Bibliofilsky upravený tisk ke stejnojmenné výstavě Moravského muzea na podzim 1987 skrývá vlastně další básnickou sbírku Ludvíka Kundery, zatím v jeho bibliografii takto neuvedenou, protože vplynula do jiné knížky.

Bibliografie díla Ludvíka Kundery ostatně dosud neexistuje a nebude ani lehké pořídit ji. Nedávný pokus o bilancování Kunderovy literární činnosti (z jara 1989) uvádí osm básnických sbírek (myšleno je: tištěných), tři knihy próz, pět dramát, sedm televizních a deset rozhlasových her, operní libreto, tři desítky divadelních adaptací, většinou pro režiséra A. Hajdu, několikavazkové edice díla Františka Halase a Bertolta Brechta, překlady poezie, prózy i dramatické tvorby německé, francouzské, slovenské, ruské, bulharské, srbské. Kdo zaručí, že tento výčet je úplný? Záruku lze dát spíše na to, že ke Kunderovu vlastnímu literárnímu dílu by bylo třeba přičíst také jeho působení v redakcích (Rovnost, Blok, Host do domu, Meandr), dramaturgickou práci (jako trvalý úvazek v Mahenově činohře Státního divadla v Brně, občasná a přece soustavná spolupráce v Divadle na provázku, v zlínském Divadle pracujících, pražských i dalších divadlech), činnost organizátorskou a samozřejmě i bohaté publikační působení časopisecké. Pokus o portrét by se snadno proměnil v soupis o stovkách položek.

Po desetiletí je jméno Ludvíka Kundery spjato s poznáváním a zasvěceným výkladem díla Františka Halase, i s polemikami o smyslu jeho poezie a jejím postavení v české literatuře dvacátého století. Kunderova neúnavná píle přinesla jako první triumf Halasovu sbírku A co? (vyšla poprvé osm let po básníkově /11/

smrti 1957), pak pět rozsáhlých svazků Halasova básnického i publicistického díla s obsáhlými úvody aj. Zatím v rukopise je mnohasetstránkový soubor Halasovy korespondence a s netrpělivostí čekáme i na první českou monografii o básníkovi, který patří mezi vrcholné osobnosti naší moderní poezie. Dodejme na okraj, že výčet halasovské produkce výrazně rozšiřuje také Kunderova iniciativa, s níž do stěžejních prací na tomto úseku zapojil i další spolupracovníky.

Důvěrná znalost díla Františka Halase sblížila Ludvíka Kunderu také s básnickovým otcem, dělnickým předákem, statečným a poctivým Frantou Halasem st., jak se sám podpisoval. Dva ze tří svazků vzpomínek tohoto revolucionáře připravil do tisku a snad se dočkáme i závěrečného, jehož rukopis autor světil Ludvíku Kunderovi v závěru svého bohatého a čínorodého života.

Tvůrčí epizoda Kunderova tvůrčího zájmu o brněnské dělnické předáky není náhodná, ani jen spojená s otcem a synem Halasovými. Už v roce 1949 byla tištěna část filmové povídky o významné osobnosti našeho dělnického hnutí, Josefu Hybešovi. Po letech byla realizována jako televizní hra a vzbudila živý ohlas.

Mnohem rozpornějšího přijetí se dostalo jiné Kunderově životopisné televizní hře – o básníkovi anarchistovi Františku Gellnerovi. Diváky hra zaujala, její kritické přijetí bylo zpočátku příznivé, pak však necitlivě a autoritářsky zasáhl dogmatismus a falešné představy o tom, jak zobrazovat klasické osobnosti naší literatury. Solidní znalosti, pečlivě dokumentované a objeveně a uměleckými prostředky využitě, musely podlehnout v boji s nevzdělanou pseudomocí.

Pro Kunderu to znamenalo další překážku svobodné tvůrčí práce. Před ní to bylo zrušení Meandru a vynucený odchod z divadla (1969). Ještě před tím jen

na první pohled dobrovolné rozloučení s redakcí Hosta do domu po polemikách o smyslu umění a formách jeho angažovanosti v současném životě společnosti, vyprovokované Trefulkovou nepochybně upřímnou a oprávněnou kritikou veršů tehdy ambiciózního mladého básníka Pavla Kohouta (1955). Zpětně bychom našli analogii také v rozpadu slavné poválečné redakce brněnské Rovnosti na začátku padesátých let: s Kunderou ji opouštěl Jan Skácel – jako následovníci Oldřicha Mikuláška a Josefa Kainara...

Necitlivý přístup k umělcům, nepochopení samotné podstaty tvůrčí svobody však mohou zdeptat jen slabé. Kunderova příslovečná úcta ke slovu jako základnímu materiálu díla a k pravdě jako jeho tmelu umožnila překonat i existenční problémy, vyplývající z omezovaných publikačních možností a přinesla trvalé výsledky v podobě mnohasvazkového souboru Brechtova díla v češtině (také v jeho vydávání je zbytečná dvanáctiletá prodleva), záslužné uvádění české literatury do německy mluvících zemí i další ediční počiny a iniciativy na poli literárním, literárně vědeckém i v souvislosti s životní láskou k výtvarnému umění.

Halasovská práce Kunderova příznivě ovlivnila i jeho vlastní tvorbu. Nesporně je ovšem na Halasovi nezávislá. Sbližující je nespíš citlivé zahledění do lidského nitra a přesná a úsporná práce se slovem, úsilí o nalezení osobitých výrazových odstínů a zkratkovou přesnost vyjádření. Kunderův slovník je však odlišný. Surrealistické počátky jeho tvorby jsou nejvíce vyjádřeny v rukopisných sbornících a útlých knížkách ze čtyřicátých let. Podivuhodně ústrojně na ně navazuje politicky angažovaná a publicistická poezie, z níž postupně krystalizuje v nejlepším slova smyslu intelektuální (nikoliv intelektuálská) a meditativní básnická tvorba. Zaujala Letní kniha přání a stížností (1962), kvalitativní vrcholy /12/

zatím tvoří sbírky Hruđen (1985), shrnující ovšem i nejlepší čísla z tvorby let 1963–1979, a Malé radosti, známé dosud jen z přednesu (mimo jiné i autorova) v Divadle v pohybu (Brno 1988). Obsahují básně psané od sedmdesátých let, v období nucené odmlky.

Zejména v druhé knize se Kundera představuje jako básník mnohem širšího a výraznějšího rejstříku, než jaký mu býval přisuzován. Jako v předchozích dílech, i tentokrát snadno identifikujeme autobiografické prvky a obdivujeme virtuozitu, s níž jsou ztvárněny také zdánlivě neatraktivní náměty z každodenního života prostého člověka. Vnitřní souvislosti jednotlivých veršů, celých básní i knih jsou však ve skutečnosti velmi složité (a jejich jemná tkáň zachycuje současného člověka uprostřed jeho doby, člověka, který se nepoddává vnějším tlakům, uchovává svoji integritu uprostřed složitých situací, nachází dostatek sil vzdorovat deformujícím elementům a posilovat své okolí. Neztrácí, ale dokonce stupňuje schopnost ironické nadsázky, aby dokázal snést nelehký úděl, a úsměvem překonal nejednu hořkost všedních dnů a dokázal se podívat také sám na sebe, i káravě, i chápat. Kunderův nadhled nevyplyvá z rezignace, ale z vědomí poctivého životního postoje, kterým nemohou otrástit závisť, zloba či škodolibé přísazování si. Pozorné čtení dokáže snadno dešifrovat závažný podtext, myšlenkovou hloubku veršů a pochopit tam smysl této a jiné podobné poezie i důležitost její existence právě v našem světě, usilujícím o spravedlnost v dimenzích světadílů, národů i lidského jedince.

Myšlenkový základ stejný jako poezie má i Kunderova původní dramatická tvorba, jejíž počátky jsou v tvůrčím kolektivu Mahenovy činohry v Brně na konci padesátých let. Miloš Hynšt jako šéf souboru, dramaturg Bořivoj Srba, režisér Evžen Sokolovský, Kundera jako kmenový

autor a překladatel svým programem politického divadla vnesli do soudobého divadelnictví nový prvek, stmelili soubor a mnoha jeho členům poskytli příležitost k výraznému rozvinutí talentu. Prvotina Totální kuropění (1961), „divadlo o mnoha obrazech s mnoha osobami a jedním jazzorchestrem“ neevokuje jen tragickou životní epizodu. Kunderův obraz se vzpírá ustálené divadelní konvenci a míří jednoznačně mimo hranice běžného typu divadla. Nejde o popisný realismus drobných faktů, ale i dynamické ztvárnění doby, bezprostředně domyšlené do současnosti. Zdánlivě zcela volnému řazení scén, nahlížení téhož problému z různých stran a myšlenkové závažnosti tématu zůstal Kundera věrný i v dalších svých divadelních hrách a scénických realizacích (Korzár, Zvědavost, Historie Velikého Okresního Kýžala, Nežert aj.). Mistrovsky je rozvíjí v televizních hrách na náměty z naší národní minulosti, volně souvisících v rozsáhlém cyklu prací více autorů, do nějž Ludvík Kundera přispěl nejen inscenacemi, ale i celkovou koncepcí. Tyto hry nemají lehkost seriálů, ale svou myšlenkovou závažnost úspěšně snoubí s diváckou přístupností a s hereckými příležitostmi, které poskytují.

Bilancovat životní dílo Ludvíka Kundery při příležitosti jeho sedmdesátin je velmi obtížné nejen pro rozsah a žánrovou a tematickou pestrost, tohoto díla, ale proto, že je neukončené, neboť je stále v tvůrčím pohybu, rozvíjí se a přesvědčivě dokazuje, že se ještě blíží vrcholům jak v původní tvorbě básnické a dramatické, tak v publicistice a literární vědě. Přejeme-li v této práci Ludvíku Kunderovi hodně sil a zdarů, pak tím vyjadřujeme netrpělivé očekávání, naplněné důvěrou v autora, jeho talent a schopnosti.

Konference, akce

PĚTISTÉ VÝROČÍ KNIHTISKU V BRNĚ

Antonín Pernica

Není v naší zemi mnoho oborů, které jsou spjaty tak významným historickým výročím, jako je pětisté výročí založení knihtisku v Brně a na Moravě vůbec. Černé umění, jak bylo toto řemeslo v minulosti nazýváno, má své přívržence i v současnosti, i když došlo za uplynulé období k podstatným změnám. Je však třeba kriticky přiznat, že při současném shonu mohlo dojít k přehlédnutí tohoto výročí, jehož přesné datum je historiky označováno 7. říjnem 1486, nebýt pracovníků Státní vědecké knihovny v Brně. Oni dali podnět všem organizacím knižní kultury a tiskáren, aby společně sdružily své síly a schopnosti.

Pro důstojné zabezpečení všech politicko-společenských akcí, které byly orientovány ideovou náplní k výše uvedenému výročí, bylo zapotřebí vykonat mnoho dobré organizátorské práce a hlavní odpovědnost za zdárný průběh všech plánovaných akcí nesl organizační výbor zúčastněných stran, mezi něž patřily Tisk, knižní výroba, n. p., Brno, Rudé právo, závod Brno, Státní vědecká knihovna v Brně, Kniha, n. p., Brno, Moravské muzeum v Brně, Muzejní a vlastivědná společnost v Brně a nakladatelství Blok v Brně. Na pravidelných schůzkách ve více než ročním období byly jednotlivci a kolektivy zpracovávány potřebné materiály a podklady s časovým harmonogramem tak, aby každá akce, která se vázala k tomuto výročí, byla věrohodná s cílem navázat na předcházející tradice všech pracovníků v oblasti tisku.

Značná pozornost pětistému výročí byla věnována sdělovacími prostředky, tiskem,

rozhlasem a televizí. Byla připravena jubilejní publikace pod názvem 500 let knihtisku v Brně, připraveno samostatné číslo celostátního časopisu Typografia aj. Všechny akce se těšily značné pozornosti veřejnosti, a co je třeba zvláště ocenit je skutečnost, že například na výstavu vybraných prací středního odborného učiliště n. p. Tisk přišlo mnoho starších typografů i brněnských grafiků, kteří se o ukázkách vyslovovali s uznáním k dovednostem a úrovni.

Značný význam měla konference historiků svou profesionální úroveň i pojetím, že se nezaměřila jen na bádání v minulosti, ale posuzovala i současnost a to v širších územních souvislostech. Význam pětistého výročí založení knihtisku v Brně byl zdůrazněn tím, že městský výbor Komunistické strany Československa v Brně převzal záštitu nad všemi akcemi, které měly své vyvrcholení v měsíci září 1986, kdy pracující n. p. Tisk u této příležitosti obdrželi vysoké státní vyznamenání Řád práce.

Mimo historických událostí, jak byly zaznamenány ve vývoji tiskařství za pět set let, byly zainteresované organizace informovány při různých setkáních o současnosti brněnské polygrafie a jejich dalších perspektivách. Tak jako v minulosti, kdy Brno bylo po Praze vždy druhým důležitým polygrafickým centrem, není tomu jinak ani v současnosti. Pětisté výročí založení knihtisku v Brně a ocenění práce typografů státním vyznamenáním zavazuje k tomu, aby v současné době dokázaly tiskárny pohotově reagovat a uspokojovat celospolečenské potřeby.

MAHENŮV ODKAZ INSPIRUJE

Vít Závodský

Spojení „Jiří Mahen a Brno“ dávno chápeme jako samozřejmé. Tento spisovatel, dramatik, knihovník a muž ještě mnoha dalších „řemesel“ sem přišel roku 1910 jakožto redaktor Lidových novin a zůstal městu věrný až do svého tragického dobrovolného odchodu, jehož 55. výročí jsme si letošního jara připomínali.

O inspirativnosti Mahenovy mnohostranné aktivity pro brněnskou i celou naši kulturu se častokrát píše a hovoří, ale dostatek konkrétních dokladů pro toto tvrzení bychom patrně jen stěží hledali. Vždyť ani obě brněnské scény, které se k jeho jménu výslovně hlásí, činohra Národního divadla a Divadlo Husa na provázku (natožpak další zdejší soubory), už řadu let neměly žádnou z jeho desítek her na repertoáru. Přitom o něm jako o svém intelektuálním učiteli s respektem hovořily tak rozdílné osobnosti, jako byli např. František Halas, Vítězslav Nezval nebo Jaroslav Seifert.

K postupné nápravě tohoto stavu vznikla v Brně po několikaměsíčních přípravách Společnost Jiřího Mahena, která 12. prosince 1993 (přesně v den 111. výročí spisovatelova narození) uskutečnila přímo v Mahenově památníku – tedy ve vilce, kde poslední čtyři roky bydlel – svou ustavující valnou hromadu. Podle schválených stanov a programového prohlášení (otisklo je 4. číslo loňského ročníku Duhy) zůstává hlavním posláním společnosti, jakožto dobrovolné organizace sdružující jednotlivce i právnické osoby, rozvíjet autorův knihovnický a vůbec kulturní odkaz, v širokém slova smyslu se aktivně podílet na rozvoji mahenovských tradic, a to rovněž na poli

literatury, divadla nebo péče o životní prostředí. Činnost společnosti má přispívat ke zvyšování kulturní a vzdělanostní úrovně občanů, poskytovat možnost bližšího seznámení s regionální literaturou i jejími tvůrci a napomáhat tomu, aby Knihovna J. Mahena zabezpečovala všem zájemcům přístup ke svým fondům a informacím na úrovni srovnatelné s obdobnými zařízeními ve velkých světových městech. Aktivitu rovněž zaměřuje k organizování rozličných kulturních a společenských akcí (literární pořady, přednášky, besedy, zájezdy, exkurze aj.), ale postupně také na ediční činnost (samostatný bulletin, neznámá korespondence, Ladův plakát Braňte knihu, pohlednice aj.) a všestrannou podporu Mahenova památníku, obětavě vedeného Mgr. Janou Černou. Důraz na mahenovskou problematiku se přitom nechápe jako moment zužující a omezující, nýbrž naopak široce inspirující.

Společnost J. Mahena má zatím necelou stovku členů – vedle významných akademických odborníků (prof. dr. Dušan Jeřábek, prof. dr. Miroslav Mikulášek, prof. dr. Jiří Cejpek, prof. dr. Miloš Štědroň, doc. dr. Jiří Sedláček), spisovatelů (např. František Kožík), výtvarníků (Sylva Lacinová), novinářů, divadelníků apod., také řádku těch kolektivních z okruhu knihoven, muzeí, škol, televizních studií aj. Zatím stačila navázat spolupráci s divadly, kulturními a vědeckými institucemi Brna, s bývalými Mahenovými působišti (rodná Čáslav, Mladá Boleslav, Hodonín, Přerov) i s jinými sdruženími podobného charakteru.

Na koncepční domyšlení a hlavně plynulou realizaci dosud čeká oblast /15/

literárních pořadů a besed, kde se ve výhledu počítá se zveřejněním televizních her L. Kundery o Františku Gellnerovi a Rudolfu Těsnohlídkovi, nebo mahenovské korespondence Josefa Macha, s pořadem z tvorby Leoše Janáčka, Josefa Merhauta, Čestmíra Jeřábka, prof. Rudolfa Waltra a dalších. První vlaštovkou tu byl květnový podvečer z prozaického díla prvního předsedy meziválečné Literární skupiny a dramaturga Národního divadla v Brně, předčasně zemřelého expresionisty Lva Blatného. Redaktor dr. Tomáš Mazáč jej pojál coby zasvěcenou dostředivou sondu do souborů Vítů v ohradě (1923) a Povídky v kostkách (1925), jakožto „listování osobním čtenářským deníkem“; jednotlivé povídky a básně v próze citlivě tlumočil opět L. Lakomý.

Vycházet rovněž začal členský zpravodaj společnosti Milíř, jehož název byl odvozen z pasáže z Mahenovy podnětné knížky Díže („Jsem milíř, který v lesích dýmá... Doutnám uvnitř neustále...“). Péčí dr. J. Hájka vyšlo v květnu 1994 v nákladu zhruba 200 výtisků jeho úvodní číslo (a připraveno je už příští). Obsahuje programové prohlášení společnosti a její stanovy, článek o vzniku a náplni Mahenova památníku, ukázkou z mahenovské epistolografie, Seifertovu vzpomínku na tohoto „záhadného cizince a intelektuálního fauna“ i další aktuální informace o nenápadné, ale podnětné aktivitě, která brněnský a moravský kulturní život rozhodně obohatí, možná dokonce i ve sféře bibliofilské.

DUHA, roč. 8, 1994, č. 4, s. 13.

INFORMACE NA DLANI

-mp-

Dne 2. března 1994 uspořádala společnost Albertina icode spolu s Moravskou zemskou knihovnou v Pedagogické knihovně v Brně seminář Informace na dlani, věnovaný informačním systémům na CD-ROM. Seminář byl rozdělen na dvě části. První byla věnována základním informacím o CD-ROM, technickým prostředkům pro jejich provoz a službám, poskytovaným firmou Albertina icode.

CD-ROM je moderní informační médium, umožňující šíření velkých objemů informací a dialogovou práci s nimi pomocí vyhledávacího programu. Velký rozmach CD-ROM začal na přelomu 90. let a projevuje se především značným nárůstem databází, které se šíří touto formou. Díky tomu, že jsou CD-ROM používány nejen jako

nosiče vědeckých, ale i obchodních a faktografických informací, objevují se také stále častěji jako pomůcka pro širokou veřejnost. Na jeden CD-ROM lze uložit např. přes 300 000 normalizovaných stránek textu. Cena jednotlivých databází, eventuálně jejich ročního předplatného, je různá, pohybuje se od 1 000 Kč do 890 000 Kč podle rozsahu a retrospektivy údajů.

Firma Albertina icode vznikla roku 1991 a poskytuje celou škálu služeb, které souvisejí s efektivním využíváním technologie CD-ROM. Je jednou z prvních firem u nás, zabývajících se převodem bází dat na CD-ROM. V současné době nabízí ze své vlastní dílny databáze Firemní monitor, Paměť světa, MultiMedica Thorex, Metternich a Českou národní bibliografii. Pracovníci firmy poskytují kromě jiného /16/

i dialogové rešeršní služby ve stovkách marketingových a odborných databázích ze zahraničních databázových center. Firma rovněž dodává hardware pro CD-ROM předních světových výrobců.

Ve druhé části semináře se hovořilo o konkrétních databázích. Na praktických ukázkách byl předveden způsob vyhledávání a možnosti, které skýtá technologie CD-ROM. Zajímavá byla např. ukázka z báze MultiMedica Thorex, jejíž textové záznamy jsou doplněny i digitalizovanými rentgenovými snímky. Je určena především zájemcům z oboru dětské pneumologie a rentgenologie.

Účastníci semináře byli informováni i o budoucích aktivitách firmy Albertina icome. Např. o projektu LIBRIS. Jedná se o otevřený systém výměny informací o knihách v rámci českého i zahraničního knižního trhu s návazností na distribuci knih.

Databáze na CD-ROM se stávají nepostradatelnou pomůckou v práci knihovníků a informačních pracovníků. V nabídce se objevuje stále více plnotextových, vedle dosud převládajících bibliografických, databází. Dosavadní zkušenosti s využíváním CD-ROM v MZK – Technické knihovně jsou velmi dobré a pokud to finanční možnosti dovolí, budeme usilovat o další rozšíření nabídky. V současné době jsou k dispozici zahraniční báze dat INSPEC, ICONDA, z české produkce Databáze hospodářských informací a Registr organizací ČR a SR. Univerzitní knihovna má ve svém fondu Paměť světa a Ulrich's Plus.

Na semináři byly k dispozici i ceníky a propagační letáky firmy Albertina icome. Vysoká účast pracovníků a bohatá diskuze na závěr svědčí o značném zájmu o tuto problematiku.

DUHA, roč. 8, 1994, č. 2, s. 20.

Recenze

KNIHA O KNIHOVNĚ

Výpravná publikace o novostavbě brněnské knihovny zaujme svým pojetím vyjádřeným podnázvem Národní poklad – moderní architektura. Ve fondech Moravské zemské knihovny je uloženo z kulturního bohatství naší minulosti množství středověkých rukopisů, z nichž některé ilustrují publikaci vydanou u příležitosti otevření nové budovy a nazvanou Moravská zemská knihovna v Brně (vyd. nakladatelství Lector benevolus v Brně, 2001, 127 s.). Těžiště však spočívá v dokumentaci, jež ilustruje výstavbu této knihovny.

Zejména v programu Memoriae Mundi Series Bohemica, jenž garantuje Národní knihovna ČR a technicky jej zabezpečuje ve spolupráci s firmou Albertina icome Praha, vzniká digitalizovaná podoba mnohých středověkých rukopisů. V rámci tohoto programu má také Moravská zemská knihovna zpracované již desítky rukopisů, z nichž výběr tvoří kontrastní ilustrace k moderní stavbě knihovny. Ukázky jsou ze žaltáře královny Elišky Rejčky, snáře M. Vavřince z Březové (tento byl skenován v rámci programu Clavis v Akademii věd) aj. /17/

MORAVSKÁ ZEMSKÁ KNIHOVNA V BRNĚ

Zfotografovány byly také další unikátní dokumenty, jako dopisy J. A. Komenského nebo deskotisk Biblia pauperum – bible chudých z poloviny 15. století.

Kapitoly o knihovně začínají jejím vývojem. Počátky knihovny spadají na přelom 18. a 19. století, kdy rozvoj merkantilismu vedl k zakládání hospodářských společností. V Brně jsou s hospodářskými společnostmi spojeny počátky nejen knihovny, ale i muzea. Obě instituce po celé 19. století byly společné a proto v tomto městě nenajdeme obdobu bohaté Knihovny Národního muzea v Moravském zemském muzeu. Se vznikem Masarykovy univerzity došlo ke spojení Moravské zemské knihovny s univerzitou, od země převzal knihovnu stát a následoval prudký rozvoj v působnosti, rozsahu fondu i personálu. Na Výstavě soudobé kultury, konané v Brně v roce 1928 k 10. výročí vzniku ČR, se formulovaly poprvé požadavky na výstavbu knihovny, na které byla i kladná odezva. Ve veřejné soutěži architektů byl vybrán projekt B. Fuchse, který byl na svou dobu velmi moderní, funkcionalistický a účelný. Je zajímavé, že byl proponován na stejné místo, na kterém se knihovnu podařilo postavit (s odstupem 70 let).

Jakým způsobem probíhala výstavba, od obcházení sponzorů, vyhlášení a vyhodnocení veřejné soutěže architektů, generálních dodavatelů stavby a interiérů, je

popsáno v další kapitole. Pojetí knihovny bylo koncipováno dialogem mezi architekty a knihovníky. Přes nedostatek zkušeností s výstavbou knihoven u nás byla od začátku naplňována společná myšlenka účelového provozu vědecké knihovny univerzálního typu. Stručně jsou charakterizovány všeobecné a speciální studovny a půjčovní provoz. Jsou využívány pro knihovnu nové možnosti v tom, že čtenářům jsou vytvářeny rozsáhlejší studijní možnosti vyčleněním příručních a ke studiu potřebných knih ze skladů do studoven, zpřístupněním nejnovější literatury z posledních několika let do volného výběru. Jsou vytvořeny specializované studovny na elektronická media (ať již diskety, CD-ROMy nebo internet), vázané noviny a staré tisky. Novum je i oddíl vyhledaných knih ze skladů, které pro čtenáře budou připraveny v samoobslužném úseku.

Kapitoly o vývoji či pojetí knihovny jsou převážně slovním výkladem, i když ilustrovaným dobovými fotografiemi. Druhou polovinu však tvoří plánky jednotlivých podlaží novostavby a fotodokumentace. Dvanáct stran znázorňuje dvanáct podlaží, které se značně opakují. Severní křídlo budovy tvoří studovny a půjčovna v nadzemí, knihařské a restaurátorské díly v suterénu. V jižním křídle je knihkupectví, copy servis, literární kavárna v přízemí, specializované studovny vázaných novin, starých tisků, elektronických medií a výukové počítačové centrum v jednotlivých podlažích, včetně administrativy. Zadní trakt budovy tvoří věž skladů, v níž je devět podlaží standardních regálů a dvě podlaží regálů kompaktních. Posledních třicet stran představují aktuální fotografie stavby, v jakém ji bylo možné zachytit v únoru 2001, tedy v posledních dnech před odevzdáním publikace do tisku. Bylo to v době dokončování stavby i interiéru. Vydavatelství proto plánuje 2. vydání, které by s ročním odstupem postihlo knihovnu již za plného provozu a se čtenáři.

Z činnosti organizací

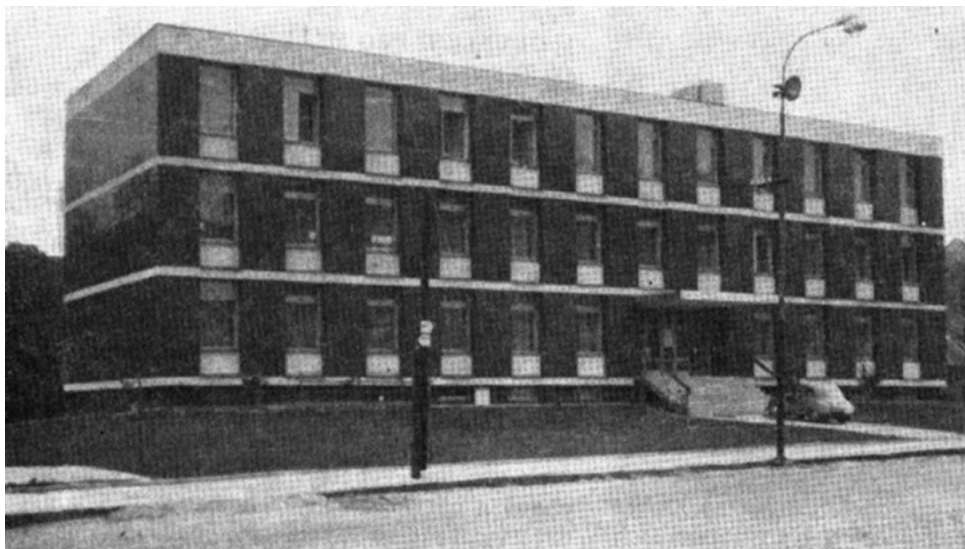
MĚSTSKÁ KNIHOVNA V KYJOVĚ V NOVÉ BUDOVĚ

Jaroslava Klementová

Mnohé z návštěvníků ji-homoravského Kyjova zaujaly v roce 1986 svým obsahem neobvyklé plakáty. Zcela běžné oznámením, že obyvatelé přijali celoměstský závazek a výzvou k jeho splnění, překvapující však dalším sdělením, že se na jeho základě pustili do stavby nové knihovny. Dokončená hrubá stavba a pokračující stavební práce dokazovaly zájem všech – městského národního výboru, závodů, organizací NF, občanů – na splnění závazku. Uplynuly ještě dva roky organizátorské práce národního výboru, pomoci a zájmu závodů, organizací, brigádnické práce velkých, ale i školou povinných, než mohla být 2. září 1988 slavnostně otevřena nová budova kyjovské městské knihovny. Že

čtenářům a pracovnícím knihovny opravdu patří, dokumentují dobré výsledky dosa-hované po řadu let. O to cennější, že byly zabezpečovány v naprosto nevyhovujících podmínkách s vynaložením maximálního úsilí. Připomeňme si je. Knihovna dosahuje každoročně přes 150 000 výpůjček, z nich asi 40 000 je dětské literatury. Tyto výpůjčky jsou uskutečňovány přibližně z fondu o 60 000 svazcích.

K orientaci v něm slouží více než 3 700 čtenářům řada na sebe navazujících katalogů. Ke knihovně též patří bohatá kulturně výchovná a ideově výchovná práce. Zázemí pro ni našla nejen ve spolupráci se školami, která je tradiční, ale i ve spolupráci s kabinetem politické výchovy,

s místními společenskými organizacemi NF a dalšími kulturně výchovnými zařízeními. Ke knihovně patří i činnost zlaté brigády socialistické práce, čestné uznání rady ONV v Hodoníně v soutěži Budujeme vzornou lidovou knihovnu, ale i funkce střediskové knihovny pro 11 místních lidových knihoven s neprofesionálními pracovníky.

A nyní nahlédněme do nové kyjovské knihovny. Na úvod několik technických údajů o stavbě. Knihovna byla vybudována v akci Z. Práce na ní zabezpečoval odbor výstavby kyjovského národního výboru, který plnil funkci dodavatele, subdodavatelé byli Okresní stavební podnik a Zemědělské stavby v Kyjově, generálním projektantem Stavoprojekt Brno. Dne 25. května 1988 byla dokončená budova předána do užívání.

Do knihovny vstupujeme po venkovním schodišti obloženém mramorem. Budova svítí čerstvou omítkou, stankovskými obklady. Její suterén kromě videosálu a skladu knih slouží technickému zařízení a jeho obsluze. První a druhé podlaží je již určeno čtenářům, dětem i dospělým. V prvním poschodí vcházíme nejdříve do půjčovny

knih pro nevidomé. Podnět k jejímu zřízení daly kyjovský národní výbor a okresní výbor Svazu invalidů. Služby v oddělení zajistí členové svazu, o fondy se postarají městská knihovna společně se slepeckou knihovnou v Praze. Na stejném podlaží je též půjčovna beletrie pro dospělé. S půjčovnou naučné literatury pro stejnou věkovou kategorii ji spojuje společné schodiště. V druhém podlaží najdeme vedle půjčovny naučné literatury pro dospělé také půjčovnu beletrie a naučné literatury pro děti, ale i zasedací místnost. Studovnu-čítárnu, metodické pracoviště, prostory pro vedení a správu knihovny i archívy umístil projektant do 3. podlaží.

V pondělí 5. září 1988 se otevřela kyjovská knihovna čtenářské veřejnosti. Městský národní výbor a občané Kyjova splnili náročný úkol svého volebního programu. Čtenáři i pracovníci knihovny dostali pěkné prostředí pro práci s knihou. V Jihomoravském kraji se můžeme pochlubit další novou a moderní knihovnou.

DUHA, roč. 2, 1988, č. 4, s. 26.

HUDEBNĚ VZDĚLÁVACÍ POŘADY V MĚSTSKÉ KNIHOVNĚ V TŘEBÍČI

Eva Bazalová

Hudební oddělení jsou dnes ve veřejných knihovnách (typu bývalých okresních knihoven) samozřejmostí. To v třebíčské městské knihovně bylo otevřeno 1. února 1999. Oddělení poskytuje absenční výpůjčky CD, prezenční poslech CD a LP (4 poslechová místa) a rovněž funguje jako zvuková knihovna, tzn. zajišťuje služby pro zrakově postižené čtenáře. Fond tvoří asi 1 200 titulů CD. Naší snahou je, aby ve fondu byly zastoupeny všechny hudební

žánry a styly. Asi 160 titulů je zastoupena vážná hudba, 50 titulů mluvené slovo, zbytek je rozdělen mezi populární hudbu, folk, jazz, operetu, muzikály, písničky pro děti, etnickou hudbu ad. V posledních dvou letech byl rovněž doplněn fond notových materiálů a dokumentů s hudební tematikou. Z důvodu každodenní dostupnosti pro uživatele je tento fond umístěn v dospělém oddělení. Zvukové knihy jsou v současné době prezen-
tované téměř 600 tituly.

Hudební oddělení bylo od počátku zamýšleno a budováno nejen jako výpůjční místo, ale také jako místo, které bude sloužit k pořádání nejrůznějších kulturních akcí. Proto je jeho součástí malé pódium a asi 50 stálých míst, které je možno v případě potřeby posílit až téměř na 100.

Konají se tu nejrůznější pořady, besedy, divadelní představení, vystoupení dětí, setkání se zrakově postiženými apod. Od počátku činnosti oddělení se zde také začaly konat hudební pořady. Nejprve nahodile, většinou jedenkrát ročně, ale s přibývajícím zájmem návštěvníků jsme se rozhodli udělat z nahodilosti příjemné pravidlo. V roce 2001 jsme podali žádost o poskytnutí dotace na MK ČR v rámci Programu Knihovna 21. století. Projekt s názvem Hudba pro všechny generace byl kladně ohodnocen, stejně jako projekty v letech následujících. Díky podpoře ministerstva jsme tak mohli nejšířší veřejnosti v uplynulých letech nabídnout poměrně slušný počet hudebně vzdělávacích pořadů. Nikdy nebylo a není naším cílem směřovat do knihovny komerční vystoupení a nechceme našimi pořady suplovat činnost komerčních subjektů. Vždy se snažíme, aby naše pořady měly charakter pořadů vzdělávacích. Tak měli posluchači možnost získat ucelené informace například o jazzu, folku, world music, muzikálech, folklóru i o konkrétních osobnostech z hudebního světa. S úspěchem se setkali i pořady zhudebněné poezie, mezižánrové klavírní improvizace nebo vystoupení mladé třebičské kytaristky Hanky Hložkové a místního pěveckého souboru Slunko. Jedním z důvodů úspěšnosti je i to, že se nejedná o komerční akce, ale o pořady zajímavé, poučné a vedené kvalitními lektory, kteří dokáží podat danou problematiku formou srozumitelnou laikům, ale která je současně dostatečně zajímavá i pro odborníky. V řadách přednášejících se objevili: hudební kritik a publicista Jiří Černý, hudební skladatel a publicista Jan Burian, hudební publicista Petr Dorůžka, skladatel a interpret Zdeněk Král ad. Jednotlivé pořady jsou ohlašovány příslušným autorským svazům a jsou z nich odváděny odměny. Akce se snažíme oživit i výstavkami z materiálů knihovny, na některá témata jsou zhotoveny bibliografie.

Vzhledem k narůstající četnosti pořadů jsme se rozhodli koncem roku 2002 dovybavit oddělení hudebním aparátem nezbytným k jejich ozvučení. Návratnost této investice se předpokládala do tří let, což se také potvrzuje, neboť zařízení je využíváno i pro další akce.

Hudební pořady, jak ukazují naše zkušenosti, patří k těm aktivitám, které se nejlépe podílejí na propagaci samotné existence knihovny. Právě ony přivádí do knihovny nové potenciální čtenáře, proto se snažíme si je „hýčkat“ a udržet si získanou úroveň. Ukazuje se totiž, že ačkoliv různé komerční subjekty v našem městě nabízejí obrovskou škálu hudebních pořadů, jistá mezera zůstala a nám se ji, soudě dle reakcí návštěvníků, podařilo objevit a zaplnit. Nejde nám totiž pouze o využití volného času obyvatel města, byť určitě smysluplného. V popředí našeho zájmu stojí vzdělávací charakter pořadů, díky němuž je můžeme zahrnout do „kolonky“ celoživotního vzdělávání. A že je to oblast, o kterou se nyní zájem mezi veřejností zvyšuje, všichni v knihovnách velmi dobře víme. A nutnost obracet se vstřícně k současným potřebám uživatelů platí i pro hudební knihovny. Jsme si dobře vědomi, že značná část obliby a s ní související návštěvnost našich pořadů spočívá v cykličnosti jejich pořádání, a proto jsme se i v roce letošním obrátili na MK ČR s žádostí o podporu jejich konání.

A vzhledem k tomu, že roky zakončené „čtyřkou“ jsou tradičně vnímány u nás i v zahraničí jako „roky české hudby“, rádi bychom se v roce letošním zaměřili na pořady o české hudbě. Hodláme přitom představit českou hudbu nejen v jejich jednotlivých epochách, ale také prostřednictvím konkrétních osobností české hudby, např. Leoše Janáčka nebo dvojice Suchý a Šlitr. Naším záměrem je rovněž přispět k propagaci programu MK ČR „Česká hudba 2004“. Zatím nevíme, zda náš projekt uspěl, nicméně doufáme, že se nám to podaří a opět budeme moci našim čtenářům, kteří se ostatně už sami dotazují, připravit kvalitní nabídku.

Řadu let se knihy v našich knihovnách balí do fólie, která se svařuje elektrickou pájkou. Při svařování fólie však vznikají jedovaté chemické zplodiny, které unikají do ovzduší a ohrožují tak lidské zdraví. Některé knihovny vyřešily tuto situaci tím, že nad pracovní desku pro zpracování knih instalovaly odsávací zařízení, které má tyto výpary pohlcovat. Je to však řešení nedokonalé, neboť pracovnice, která svařuje fólii, tyto výpary stejně z větší části vdechuje.

přimontována vanička svařená z dílů novoduru. Hloubka vaničky je 200 mm. V boční stěně vaničky byl zhotoven kruhový otvor odpovídající rozměrům odsávací par zakoupeného v Domácích potřebách za 460 Kčs. Odsávací je přišroubován ke kruhovému otvoru čtyřmi vruty a je na něj pomocí manžety z voskového plátna napojena novodurová trubice o průměru 100 mm, která je vyústěna otvorem z budovy. Otvor ve stolní desce je zajištěn plechovou mřížkou, rovněž tak je ukončen vývod ve venkovní zdi budovy. Zdraví škodlivé výpary jsou tak odváděny směrem dolů k odsávacímu zařízení a nedostanou se nad úroveň pracovní plochy.

SCHÉMA ODSÁVANI

Kniha, která mě zaujala

Jaromír Tomeček

Stále mi táhne myslí verš
Jaroslava Seiferta:

**„Tak vracíme se k stránkám našich knih,
jak k rukám matek pohnutlivým dějem
a do těch stránek krvi ztřísněných
padáme prudce celým obličejem.“**

A přitom pokaždé mi z paměti vyvstává příběh, který se mi přihodil kdysi uprostřed hor. Poslyšte.

Bylo to nemnoho let po první světové válce. Octl jsem se v srdci Karpat, uprostřed pralesů, kde mohl stát tajemný hrad jako východněji na Brašovsku. Po válečné litici zůstala v horách spousta zbraní, každý zbojník či pytlák byl vyzbrojen jako Ali Baba a čtyřicet loupežníků. Byl jsem tenkrát velice mladý, novopečený vysokoškolák a zvědavý. Pocházím z Kroměříže a to město, stejně jako jeho okolí, bývalo a je dodnes jeden skleník, všechno jako z křišťálu a z foukaného skla, nejen ulice, náměstí a parky, nýbrž i lesy, Chřiby, Hostýnské hory, lužní lesy chropýňské, každý strom, každá pampeliška jako z kosmetického salónu, všechno pod pečlivým dozorem lesníků, za hradníků, architektů.

Z tohoto přírodního lunaparku jsem se ocitl v pralesích, v nichž z jednoho padlého stromu vyrůstaly desítky dravých výmladků, v hlubokých hvozdech jedlobukových, nad nimiž se do široka daleka prostírala nekonečná říše polonin. Sluneční pohodu vystřídávaly vichřice a přívaly třeba několikrát za den, v končinách, jež uváděly v úžas Karla Čapka, Stanislava Kostku Neumanna, Ivana Olbrachta, Vladislava Vančuru, Karla Nového a další umělce, mistry pera, palety, not, fotografie. Ti však zde byli jenom jako návštěvníci, kdežto já tu zakotvil za povoláním, za chlebem vezdejší.

Ivan Olbracht řekl, že tato krajina je jedenácté století, a nebyl daleko od pravdy. Horalé žili patriarchálním způsobem a rvali se s polnostmi, pastvisky, hvozdy a s poloninami o každou píď půdy a s půdou pak o každé zrnko /23/

obilí, o každou bramboru, každou bulvu. Cestu, sotva ji drvaři pracně zbudovali, sebrala vzápětí průtrž mračen a já se většinou prodíral nahoru koryty bystřin a zvířecími ochozy a spády. Bývalo to lopotné, strašně, a jestli mi dnes, ve věku kmetském, stále slouží nohy, plíce, srdce, má to svou příčinu v tehdejší klopotě.

Sžil jsem se s horaly a šzil se s horami. Přišel jsem do úzkého styku s tvorstvem, o němž dnes víme jenom z doslechu; takřka denně jsem vídal norky, vydry, divočáky, jeleny, medvědy, jeřábky, krkavce, orly, lipany, pstruhy, hlavatky, v zimě co noc vyli za humny vlci a lišky si troufaly až na dvůr. Byl jsem zvědavý na všechno, co souviselo s přírodou a s jejími srstnatými, pernatými, šupinatými dětmi, a nelitoval jsem námahy, abych tuto zvědavost mohl ukájet.

Jmenovitě mě zajímal život medvědů. V kroměřížském zámku jsem už jako kluk viděl v loveckém sále vycpaného medvěda vysokého 195 centimetrů, který byl uloven roku 1822 u Čeladné v Beskydech, a už tenkrát jsem zatoužil uvidět tohoto tvora v divočině. Nyní se mi dostalo příležitosti, jak jí tedy nevyužít!

Jednoho dne jsem se vypravil do horského žlebu, v němž měla brloh medvědice s dvojicí mláďat. Měl jsem štěstí, trojice se motala v borůvkové stráni a já ji měl ve sklech jako na dlani, mohl jsem obeznat každý pohyb. Navíc jsem se podle stop dostal k brlohu, v zádi skalní štěrbině. Neváhal jsem a vlezl dovnitř, abych si lože prohlédl. V rohu mě uvítala hromada hrabanky, mechu, halouzek, tedy válenda jako pro obra Hejkala. Jak si tak to stlaní prohlížím, vidím ve změti něco jako popruh. Popadl jsem jej a vyvlekl ven, na světlo boží.

Byl to vojenský chlebník, památka na světovou válku. Komu patřil? Otevřel jsem jej a jal se ve zteřelém obsahu hledat plechovou průkazku. Našel jsem ji. Úzké tenké pouzderko, v něm jsem

pracně rozluštil, že jeho majitelem byl voják pravděpodobně z Plzně. Že to byl Čech, potvrdily mi další minuty. Našel jsem totiž vetřný svazek listů, rozložím je a čtu:

**„V dým večera se tichá halí víska
a z polí poloszatých, z luk a borů
vše k sobě vábí. Plným za vozem
při hlučných písniích šumném rozhovoru
dav ženů chvátá stinným úvozem...“**

Držel jsem v rukou poému, Ve stínu lípy, dílo Svatopluka Čecha. Četl jsem, jako bych ty řádky měl v rukou poprvé, jako bych je nikdy nebyl odříkával ze stupínku ve škole, tlumočily mi teď něco strašně vážného: V tuto chvíli nejsi študák z Kroměříže, který si jen tak vyběhl do hor, nýbrž voják, kterého panská zvůle vyzvedla od jeho díla a zavlékla do mrazivých zákopů, aby umřel pro nic a za nic. Hladov, zbídačelý a ponížený nacházím útěchu v poselství pěvce. Kolem mne rozsévá smrt hrůzu, ale já ve verších vidím svou záchranu, svůj domov, svou budoucnost: „Nechť kraj náš rodný štěstím dýchá, nechť chlubí se zlatém plným klasů, ať z jeho brázdy stále k nebi trýská skřivánčí jásot, ať uhájí se před nepřátel zlostí láskou svých synů!“

Nemohl jsem číst dále. Všechno mi před očima splývalo v jedno. Pod velkým balvanem jsem pak vyhloubil rov a pochoval vše, co zbylo po mém krajanovi v těchto nekonečných horách. Svatopluku Čechu, oslovil jsem básníka, mnohé pocty jsi sklízel ve svém životě, avšak mohl tě někdo více vyznamenat, nežli tento voják, jenž si vzal tvé slovo na stezku smrti?

Jak to řekl Jaroslav Seifert? „Tak vračím se k stránkám našich knih, jak k rukám matek pohnutlivým dějem...“ Budiž mi dovoleno, abych to po něm řekl já vám všem. Všem, kteří chcete nejen psát a redigovat, ale kteří budete číst.

Rozhovor o knihách

S PROF. PhDr. JIŘÍM CEJPKEM, CSc. O KNIHOVNICKÉM ZÁKONODÁŘSTVÍ

Po listopadu 1989 začaly naplno přípravy nového knihovního zákona neboli knihovnického zákona, jak se tehdy ještě říkalo a jak se označovaly dva starší zákony o knihovnách z roku 1919 a 1959. Zúčastnil jsem se těchto příprav po dobu několika let. Porady to byly dlouhé a k zásadní shodě nedocházelo. Posléze, zavalen jinou prací, a veden jistým pocitem marnosti tohoto počínání, jsem se účasti v těchto odborných skupinách, které se většinou konaly na půdě SKIP, vzdal. Většina účastníků těchto jednání hledala východisko k tvorbě návrhu nového zákona buď v částečném návratu k prvorepublikovému zákonu z roku 1919, nebo k zákonu o jednotné soustavě knihoven z roku 1959, který by se zbavil náno-su ideologie. Vršily se stohy papíru, ale ke shodě nedocházelo.

V roce 1997 jsem pak dostal k posouzení jeden z návrhů nového knihovnického a bibliografického zákona o 106 stranách, který byl výrazem snahy právně upravit české knihovnictví do co největších podrobností. Tento návrh jednotlivce byl sice extrémní, ale je nutno přiznat, že obdobné tendence, byť v mírnější podobě, projevovali i mnozí jiní knihovníci. Příčinou byla přežívající víra v paternalistickou povahu státu, který vše vyřeší, a na druhé straně nevíra ve vlastní odborné schopnosti knihovníků a jejich profesních zájmových organizací. Místo právního předpisu pouhá deklarace o tom, jak by se věci měly mít. Místo hlubokého porozumění, jak se

postavení knihoven ve společnosti mění a bude měnit, pouhé zakonzervování současného stavu. Působilo tu nepochopení, že státní a samosprávné orgány je nutno na tomto úseku chápat nikoli jako orgány mocenské, jak tomu bylo dosud, ale jako orgány, které především rozumně a spravedlivě přerozdělují prostředky získané od daňových poplatníků a tím pochopitelně získávají také právo kontroly hospodaření s těmito prostředky.

A ještě jedno nepochopení se projevilo v tomto období příprav legislativní úpravy knihovnictví. Ostatně výše zmíněný příklad byl krajní formou tohoto nepochopení. Žijeme ve společnosti, která se rychle mění. Přitom v knihovnictví dnes působí největší změny informační technologie, jejichž vývoj je přímo překotný. Zejména proto vyžaduje knihovnictví, stejně jako jiné oblasti společenského života, velmi obecnou právní úpravu, která by nesvazovala knihovny v jejich vývoji a obtížně předvídatelných přeměnách.

A tak jsem po 10 letech neúspěchů v přípravě nového knihovního zákona začal dokonce uvažovat o tom, zda vůbec zákon potřebujeme. Vždyť veřejným knihovnám, a o ty šlo především, se daří především tam, kde je vzdělaná a demokraticky zvolená samospráva ochotna je podporovat a kde je lidé skutečně potřebují. Víme, jak formální byla za první republiky snaha knihovnickým zákonem „vydpat ze země“ veřejné knihovny i v těch nejmenších obcích jen proto, aby /25/

bylo právu učiněno zadost. Začal jsem se zajímat o země, které knihovnické zákony toho našeho typu nemají, a přesto tam knihovny vzkvétají. Nakonec jsem však musel uznat, že by to byl v podmínkách naší postkomunistické společnosti druhý extrém.

Přitom jakoby právě situace v českém knihovnictví v devadesátých letech tomuto druhému extrému dávala za pravdu. Jak známo, bylo v této dekádě rekonstruováno na 70 knihoven a po padesáti letech, v jejichž průběhu byla postavena jediná větší účelová budova české knihovny – Městské knihovny v Praze – bylo postaveno pro knihovny několik účelových budov. Přes veškeré obavy se knihovnictví nezhroutl přesto, že knihovnický zákon z roku 1959 sice nadále platil de iure, ale nikoliv de facto, a nový jsme ještě neměli. Vše to se tedy dalo bez právní úpravy knihovnictví. I když tu nesporně působila i euforie na počátku 90. let.

Nicméně Zákon z 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), který nakonec vznikl spoluprací knihovníků (především sdružených ve SKIP) a legislativních právníků, považuji za velmi rozumné legislativní opatření odpovídající současnému vývoji naší společnosti. Rozumné je i to, že se zákon týká pouze bývalých veřejných (dříve lidových knihoven) a těch dalších knihoven, které jsou schopny a ochotny poskytovat veřejné knihovnické a informační služby. Takové knihovny jsou v zákoně přesně definovány.

Základní myšlenka tvůrců zákona je v podstatě jednoduchá: jsi-li provozovatel knihovny, o níž jsi přesvědčen, že je připravena poskytovat veřejné knihovnické a informační služby, přihlaš ji do celostátní evidence Ministerstva kultury ČR, a to ti pak každoročně poskytne ze státních prostředků pro tuto knihovnu přiměřenou finanční částku jak na její běžný provoz, tak případně účelové dotace, pokud budou takové prostředky

k dispozici a ty budeš umět jejich potřebu řádně zdůvodnit. Zdá se tedy, že jde skutečně o poměrně spravedlivé a účelové přerozdělování finančních prostředků. Čili: princip přerozdělování zdá se být dobrý, vše bude samozřejmě záležet na tom, kolik kde těchto prostředků na běžný provoz knihoven bude a kolik budou umět ředitelé a vedoucí knihoven získat z prostředků účelových.

Zákon nezasahuje do obsahové skladby fondů a kvality na tyto fondy navazujících knihovnických a informačních služeb, jak to učinily oba předchozí knihovnické zákony z roku 1919 a 1959. Zákon z roku 2001 nezavazuje ostatní knihovny, přístupné pouze vymezenému okruhu čtenářů, ani ideologicky, ani organizačně, jak to činil knihovnický zákon z roku 1959.

Přesto či právě proto: nehrozí knihovnám pokles kvality jejich fondů a služeb? Samotný Internet, který je dnes přístupný ve většině velkých knihoven, je ambivalentní.

Odpověď na tuto otázku není jednoduchá. Knihovny poskytující veřejné knihovnické a informační služby jsou ve skutečnosti veřejnoprávními zařízeními. Proti tomuto označení lze uplatnit dvě námitky. Knihovní zákon z roku 2001 tento termín nepoužívá. S tím pravděpodobně souvisí i druhá námitka: právníci se přou o výklad obsahu tohoto termínu. Nicméně každý z nás ví, jak svou funkci plní jedna z takovýchto veřejnoprávních institucí – Český rozhlas – se všemi svými stanicemi. Podle mého názoru může být právě Český rozhlas vzorem pro knihovny poskytující veřejné knihovnické a informační služby.

Knihovny v demokratické společnosti by měly být nadstranické, ale nikoli nestranné. Skladbou svých knihovních fondů a svými službami by měly ctít právní řád své země, stranit všemu, co prospívá občanům a varovat se toho, co /26/

této společnosti škodí. Stejně jako veřejnoprávní rozhlas by se knihovny měly svou činností ucházet u občanů o přirozenou autoritu a oblibu, aniž by se snižovaly k lacinému populismu. Měly by se stát pro většinu občanů nepostradatelnými. To jsou samozřejmě všeobecné zásady, jejichž důsledné uplatnění závisí na mnoha okolnostech. Knihovníci těchto knihoven musí mít bytostný zájem na tom, aby v zemi byla nejen zachována, ale také zdokonalována demokracie vytvářející základní podmínky pro takovéto působení knihoven. Nebezpečnost každého sebemenšího náznaku projevu, který by mohl signalizovat návrat k totalitnímu režimu, je při současném rozvoji informačních technologií mnohonásobně větší, než tomu bylo dříve. Varovný Orwellův román 1984 by se měl stát povinnou četbou každého knihovníka. Ondřej Neff napsal v roce 1997 ve svém Neviditelném psu, že „i demokratický svobodný stát dnes disponuje tak výkonnými technickými prostředky dohledu, o jakých se nezdálo Hitlerovu Gestapu a Stalinovu NKVD.“

Stranění demokracii patří ovšem mezi všeobecné podmínky působení veřejnoprávních knihoven. Samotné však jejich prestiž nevytvoří. Na čem tedy závisí dosažení takové prestiže a obliby?

Jednoznačně na lidech, v první řadě na ředitelích a vedoucích knihoven, ale také na všech těch, které lze označit jako knihovníky. Velmi lituji toho, a už jsem o tom vícekrát psal a hovořil, že u nás dosud není označení knihovník vyhrazeno pouze pro pracovníky vysokoškolsky odborně i všeobecně velmi široce vzdělané, schopné účinně poradit čtenářům a uživatelům knihoven ve výběru literatury a informací a stát se jejich poučeným partnerem, nasměrovat je ke zdrojům a pramenům poznání. Tak je tomu v mnoha západních demokratických zemích.

K tomu musím připojit několik poznámek, aby nedošlo ke zkreslení mých

názorů. Především si nemyslím, že by v knihovnách měli pracovat jen absolventi bakalářského nebo magisterského stupně oboru Informační studia a knihovnictví, tj. absolventi univerzitních pracovišť v Praze, Brně a Opavě. Knihovny stále častěji potřebují i jiné profese včetně absolventů středních škol. Desítky let už také sleduji vzdělání ředitelů velkých knihoven, ostatně po roce 1990 jsem se zúčastnil práce mnoha konkurzních komisí na tato místa. Dospěl jsem k závěru, že na těchto místech se vedle absolventů zmíněného oboru osvědčují také absolventi jiných oborů, schopní manažeři, kteří si doplní potřebnou kvalifikaci, a to ne vždy nutně absolvováním dalšího univerzitního studia. Ve svém životě jsem také poznal mnoho vynikajících knihovníků zejména veřejných knihoven. U nich původní vzdělání, byť středoškolské, už dávno nehrálo rozhodující roli. Byli vedeni láskou ke svému povolání a schopností po celý svůj profesionální život čerpat sílu a poznání z pramenů, jimiž byli obklopeni,

U nás jde o problém, který se nám často jeví jako pověstný začarovaný kruh. Na relativně nízké platy ve veřejně přístupných knihovnách lze často získat jen zaměstnance (nikoli knihovníky v uvedeném slova smyslu) s nedostatečným vzděláním a malým všeobecným rozhledem. Ti mají přirozeně sklon vykonávat práci v knihovnách mechanicky, rutinně. Takové zaměstnance ovšem postupně vyřazují počítače, které jsou schopny nahradit stále větší díl jejich pracovních úkonů.

Na štěstí je mezi pracovníky veřejně přístupných knihoven už tradičně mnoho těch, kteří mají rádi své povolání, cítí zřetelnost a sílu literatury, kterou zprostředkují, a pro něž je celoživotní vzdělávání samozřejmou životní náplní. Na jejich hodnotovém žebříčku nezaujímají nejvyšší místa slova „zisk“, „účelovost“ apod.

Tento problém má ještě druhou stranu – zřizovatele a celou tu vrstvu volených politiků a nevolených samosprávných /27/

a státních úředníků, kteří uplatňují svůj vliv na postavení knihoven, škol a dalších kulturně vzdělávacích zařízení. Celkově se vztah této vrstvy k těmto institucím po listopadu 1989 podstatně zlepšil a je to na oboru knihovnictví znát, ale spokojeni být zdaleka nemůžeme. Klíčovou nutností je obsazování (nejlépe konkurzem) vedoucích míst v knihovnictví vysoce odborně kvalifikovanými řediteli a vedoucími a jejich vybavení takovými platy jako je tomu v zemích Evropské unie. Odtud se pak může odvíjet zdravá personální politika s přiměřenými nároky na každého pracovníka v knihovně, dobré vztahy a efektivní spolupráce mezi jejími zaměstnanci.

Nad knihovnami visí už desítky let Damoklův meč jejich ústupu ze slávy či dokonce zániku v důsledku stále rychleji se rozvíjejících informačních technologií, dalo by se hovořit o decentralizaci knihoven jako institucí na jednotlivá pracoviště a do domácností. Jak se na to díváte?

Sleduji tuto otázku už několik desítek let. Je pravda, že když do našich knihoven zavádíme informační technologie a snažíme se z nich vytvářet informační střediska, jako bychom si podřezávali větev, na níž sedíme.

Za vůbec největší změnu v tomto rozvoji informačních technologií, která velmi silně zasahuje do vývoje knihoven, považuji rostoucí množství digitálních či digitalizovaných (elektronických) dokumentů, které se svými vlastnostmi velmi výrazně liší od tradičních dokumentů. Jestliže např. digitalizujeme uspořádaný knihovní fond právních předpisů, přestane být tento fond knihovnou a stane se databází se zcela novými vlastnostmi a možnostmi.

Za těchto okolností může knihovna poskytující veřejné knihovnické

a informační služby jako instituce v nejbližších desetiletích (příliš daleko do budoucnosti nejsme schopni dohlédnout) přežít tehdy, podaří-li se zřizovatelům a provozovatelům knihoven spolu s knihovníky rozetnout onen výše zmíněný začarovaný kruh.

Za prvé zachová-li si knihovna své veřejnoprávní postavení, tj. nepodlehne-li stranickosti, ale současně také nezůstane-li ve svých službách lhostejná k základním lidským hodnotám, společenským problémům včetně globálních a rozporům, které společnost sužují.

Za druhé bude-li schopna účelně využívat všech prostředků informačních technologií, které se jí pro její činnost nabízejí, aniž by přitom opustila dosavadní formy znakově zaznamenaného poznání, tj. především tradiční papírovou knihu.

Za třetí dokáže-li vytvořit účelové a esteticky přitažlivé prostředí jak pro soustředěné studium, tak pro tvůrčí setkávání svých čtenářů a uživatelů. Teprve za předpokladu splnění těchto tří podmínek lze hovořit o základní roli knihovníka jako partnera, rádce, konzultanta a učitele čtenářů a uživatelů knihoven. Vyžaduje to od něho značné komunikativní schopnosti, umění porozumět lidem a naslouchat jim, mít je rád, a také porozumět tomu, jak člověk poznává. Orientovat se v rostoucí záplavě informačních zdrojů a pramenů vyžaduje schopnost myslet v širších souvislostech (knihovny a knihovníci mají jistou tendenci izolovat se) a porozumět současnému dění ve společnosti.

Nejbližší budoucnost knihoven vidím tedy podmíněně, ale současně věřím, že demokratická společnost je schopna tyto podmínky splnit. Někdo musí vnášet řád do znakově zaznamenaného lidského poznání, které stále roste a stává se méně přehledné. Knihovny se svou bohatou tradicí tuto šanci mají.

Milý pane profesore, děkuji Vám za rozhovor. Není to na mně, ale rád bych dodal, že existuje ještě jeden rozměr knihovnictví. Je to dokonce rozměr estetický a působí globálně. Totiž, většinou všichni knihovníci co jich

znám a není jich málo, mají velkou radost ze svého povolání. A to zase tak málo není.

Rozmlouval Miloš Kvapil
DUHA, roč. 17, 2003, č. 2, s. 33.

Fejeton

Ukázky z fejetonů Duhy

Prý jsme národem televizním. Dost času trávíme u té „opiové bedny, která mi nesmí do baráku“, jak mi před časem pravil básník Zdeněk Kriebel... A tak se koukáme. Díváme se. A dost často i zíráme. A občas jsme schopni dát za pravdu těm, kdo tvrdí, že televize pomalu, ale zato spolehlivě „odepíše“ literaturu. Není to poprvé, co si s námi život hraje na schovávanou. Někdy je lépe mlčet než řvát na celé kolo. To knížky umějí už dost dávno. A právě díky téhle vlastnosti bez úhony přežívají.

Jiří Křenek, Obrázky
a slova. Duha 1987, 2.

Když ty předpokládáš, že všichni lidé jsou dobří a chytří, řekl mně nedávno přítel psychiatr, ale oni jsou také lidé zlí a blbí, mně můžeš věřit, dodal, pozvednuv sklenici malého piva, které bylo ještě menší, než určená míra, jak se dalo zjistit pouhým okem. Mlčel jsem, vůbec ne moudře, ale protože mne v tuto chvíli kloudná odpověď nenapadla. Zprvu jsem sice chtěl namítnout, že těch prvních je určitě víc, ale pak mne napadlo, že ti druzí jsou zase natolik agresivní, že ty první obvykle umlčí.

Jindřich Uher, Nová
Hamletovská otázka.
Duha 1988, 4.

Tak se tedy vracejí. Konečně se vracejí. Jsou obvykle trochu cítit vlhkostí a zatuchlinou jako ten, komu bylo po léta odepráno denní světlo a čerstvý vzduch... České knihy, na dvě desetiletí vyřazené z knihoven, na dvě desetiletí uzamčené ve skladištích, připomínající snad vězně bez rozsudku, snad zdravé pacienty v karanténě, kam je pro podezření z malomocenství zavřeli nemocní lékaři nemocné společnosti. Nemocná společnost bývá vždy mocná posílat zdravé lidi do karantény. A s knihami jedná stejně, neboť to jsou zcela nevyléčitelní bacilonoši duševního a morálního zdraví.

Ludvík Němec, Z pohledu
knihomola. Duha 1990, 1.

Slovníkář Jaroslav Kunc se zřejmě celá léta obíral bibliografickou činností a výsledkem je třídílná Česká literární bibliografie, dílo opravdu cenné, ale téměř už pozapomenuté. To je myslím nejlepší „Kunc“. Časové rozpětí záznamů je 1945 až 1963, samozřejmě: žádná bibliografie nemůže být absolutně úplná, vždy jen relativně. Čerpal jsem z těch tří knih mockrát a vždy jsem našel, co jsem hledal, ale i to, o čem jsem nevěděl a co se rovnalo bibliografickému objevu.

Ludvík Kundera, Slovníky,
slovníky... Duha 1999, 4. /29/

Knihovna se rodí jako všechny dobré investice. Nejprve existuje myšlenka, pak několik nadšenců, pak nedostatek pochopení a finančních zdrojů, pak několik příznivců, pak trochu štěstí, pak podpora politiků. Výstavba (porod) prochází těmito fázemi: fáze první – po prosazení záměru (dochází k nadšení), fáze realizační (dochází k vystrízlivění), fáze dokončovací – vždy schází jeden měsíc (všichni na všechny jsou rozčileni) a fáze předání a kolaudace (fáze smíření a udobření). Těmto osvědčeným schématům se nevyhnula ani výstavba nové budovy MZK v Brně.

František Vyoralék, Jak se rodí knihovna. Duha 2000, 2.

Na besedách se čtenáři i svým studentům rád vyprávím anekdotu o tom, jak zcela bezpečně poznají básníky od prozaiků. Nechají se nastoupit v rouše Adamově nebo Evině, zády k posuzovateli. Kdo má otláčenou sedací část těla, je bezpečně prozaik, zatímco prosta otlaků patří básníkovi. Próza se musí vysedět, psaní (zejména románu) je dlouhý a někdy poměrně bolestný proces, ne nepodobný mateřství.

Ludvík Štěpán, Jak se píše próza. Duha 2002, 2.

Bylo by zajímavé vědět nejen, kolik je v knihovně knih, to se asi ví, ale kolik je v nich postav, kolik žen, mužů, dětí, zvířat, nadpřirozených bytostí a všeho! To ale těžko někdo někdy spočítá. Ale hlavní je, že mají kde být, a já věřím, že jim tam je dobře, aspoň tedy v Moravské zemské knihovně. Možná, že poprosím i někoho odtamtud a jednou, až

budu opravdu starý, se tam některou tu noc vloudím. Skryju se do regálu, tam se tiše natáhnou a všechny ty figury po mně budou chodit...

Arnošt Goldflam, Kdo žije v knihovnách. Duha 2007, 2.

Že v knihovnách straší jako ve starých mlýnech a hradech, se vždycky tušilo. Ale odborně je to potvrzeno teprve od konce loňského října, kdy v časopise Americké asociace knihoven zveřejnil šéfredaktor George Eberhart seznam strašidelných knihoven na území Spojených i jiných států. Tak vyšlo najevo, co se v depozitářích děje po uzavírací hodině: ozývají se tajemné výkřiky, šepoty a ťukoty, z utážených kohoutků teče voda, kopírky samy kopírují, výtahy samy jezdí, knihy samy od sebe padají z polic nebo plují vzduchem v oblacích zelené mlhy.

Antonín Přidal, Hrůzy knihoven. Duha 2008, 1.

Možná, říkám si, každý, kdo pomáhá knížkám na svět, dělá to aspoň trochu i pro tu vůni, omamnou vůni nových knih, vůni, která rychle vyprchává a je tedy nutno napřít všechny síly, trápit se a snažit, aby se zanedlouho na světě objevilo cosi dalšího podobně voňavého. A třeba zatímco se pídíme mezi policemi knihkupectví po nějakém čtení, zatímco bereme do ruky něco z jedné a něco z jiné hromádky, dotýkáme se přátelsky desek i listů, a je to jako pozdrav na přivítanou, třeba i nám se chce nadechnout té zvláštní, slibné vůně.

Luisa Nováková, O zimních večerech a zvláštních vůních. Duha 2009, 4.

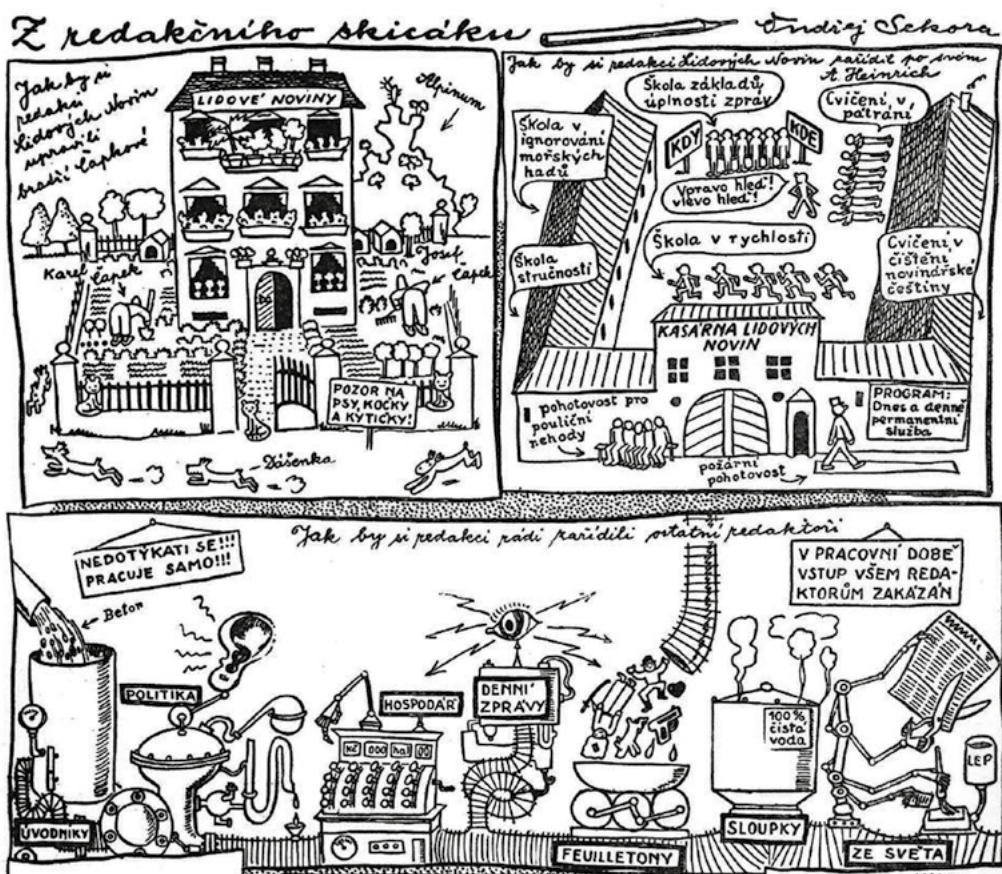

BUDE VÁS ZAJÍMAT, ŽE...

...nosným programem Okresní knihovny Brno-venkov ale zůstává i nadále především péče o čtenáře a knihovní fond. V letech 1989–90 se podařilo otevřít a vybavit několik nových knihoven v koenečně odpovídajícím a důstojném prostředí. Z nich je možné jmenovat především

MLK v Ořechově u Brna, kde knihovna byla po úpravách přemístěna do objektu bývalého památníku osvobození, který si dnes díky knihovně již nemůže stěžovat na návštěvnost.

DUHA, roč. 4, 1990, č. 4, s. 12.

...na filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně vznikl Ústav pro pomocné vědy historické, archivnictví a knihovnictví za vedení prof. PhDr. Miroslava Flodra, CSc. Do prvního ročníku pětiletého dálkového studia knihovnictví bylo zařazeno 18 posluchačů převážně z moravských veřejných knihoven.

DUHA, roč. 5, 1991, č. 3, s. 11.

...Státní vědecká knihovna v Brně se dnem 1. 12.1993 vrátila k tradičnímu názvu Moravská zemská knihovna, který měla od svého zveřejnění v červnu 1899.

DUHA, roč. 8, 1994, č. 1, s. 12.

...dne 9. listopadu 1994 bylo otevřeno v Moravské zemské knihovně v Brně – Pedagogické knihovně oddělení slovinských, chorvatských, srbských, makedonských a bulharských odborných knih a časopisů.

DUHA, roč. 9, 1995, č. 1, s. 7.

...mezi 34 návrhy zaslanými do urbanisticko-architektonické soutěže na výstavbu nové Univerzitní knihovny v Brně vybrala odborná porota studii pražského kolektivu pod vedením architekta Adámka. Pro stavbu byl vybrán pozemek na nároží ulic Kounicovy a Hrnčířské, mezi budovami Vojenské akademie, právnické fakulty a magistrátu města.

DUHA, roč. 9, 1995, č. 2, s. 27.

...ke konci 1. pololetí 1999 začala pracovat v Boskovicích kulturní instituce Kulturní zařízení města Boskovic. Sloučily se v něm knihovna, správa kin a kulturní středisko.

DUHA, roč. 13, 1999, č. 4, s. 13.

...pověst středních škol stojí na kvalitě výuky jejích vyučujících. Jsme jen rádi, že na brněnské VOŠ a SOŠ infomačních a knihovnických služeb je takovým učitelem Vít Závodský. 11. února oslavil svou šedesátku, blahopřejeme.

DUHA, roč. 17, 2003, č. 1, s. 33.

...16. října 2007 bude po rekonstrukci otevřena Městská knihovna v Kuřimi. V přízemí kde byl doposud Klub důchodců, je dětské oddělení. V prvním patře je oddělení pro dospělé čtenáře. Knihovna získá také prostory pro přednáškový sál pro pořádání vzdělávacích akcí a besed pro dospělé. Bude mít šest internetových míst pro čtenáře a také dvě poslechová místa pro novinky CD, které po dobu prvních devíti měsíců nelze dle zákona půjčovat mimo knihovnu. Kromě CD má knihovna ve svém fondu archiv asi 800 gramofonových desek, které budou rovněž zájemcům o poslech k dispozici.

DUHA, roč. 21, 2007, č. 3, s. 24.

.....v přízemí budovy Městské knihovny Hodonín se nachází Galerie Vednevnoci, 24 hodin denně otevřený jedinečný výstavní prostor s nezaměnitelným výstavním profilem. Prezentuje díla renomovaných autorů i těch, co se teprve dostávají do všeobecného povědomí. Výstavní místnost s prosklením do ulice v centru města je osvětlena 24 hodin denně a umožňuje tak zhlédnout expozici prakticky kdykoliv – odtud je také název – Galerie Vednevnoci. Výstavy trvají vždy jeden měsíc a informace o probíhajících aktivitách najdete na ww.knihovnahod.cz. V současné době v galerii probíhá výstava fotografa Antonína Salajky.

DUHA, roč. 24, 2010, č. 3–4, s. 61. /32/

Z HISTORIE NAŠICH KNIHOVEN

duha 5/16

DUHA! LIDI PŘESTALI BLBNOUT!